Ազգ
Azg
armenian daily

Սեպտեմբեր 18
Շաբաթ
1993

[illegible]
[illegible] ՕՐԱԹԵՐԹ
Ա տարի, թիւ 180 (431)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Տաջիկստան

Ոչնչացվեց 70 հոգանոց ընդդիմադիր զինյալ խումբը

Տաջիկական ընդդիմության հինգ զինյալներ գերվել են Տաջիկստանի անվտանգության վարչության եւ ներքին գործերի նախարարության միավորումների կողմից տաջիկ-աֆղանական սահմանն ու բախումների ընթացքում: Ուրաք 70 հոգուց բաղկացած զինված խմբի ոչնչացումը, որը Տաջիկստանի տարածքն էր ներխուժել սեպտեմբերի 15-ին, ճարտ-նակվում էր: Ինչպես հաղորդել են ԻՖ-ին Տաջիկստանի ազգային անվտանգության վարչությունից, ռազմական գործողությունների ընթացքում կիրառվել է զրահատեխնիկա: Ըստ տվյալների համաձայն, Փյանջ գետի աֆղանական ափին կուտակված են մեծ քանակությամբ ընդդիմության զինյալներ եւ աֆղանական մոջահեդներ: **ԻՖ**

ՀՀ

Վարչապետը զոհ չէ, բայց նաեւ չի ընդունում «Ձմեռ-94» ծրագրի տապալումը

Չնայած Հայաստանի ժողովուրդն այժմ հայտնվել է քաղաքական տեսակետից բավական վիճակում, սակայն Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց, թե այդ իրավիճակը բավականին փխրուն է, քանի որ էրջանային վիճակով զբաղվում են երբեմն հակադիր աշխարհաքաղաքական ուժեր: Նրա ասելով, այժմ պետք է նուրբ ու լուրջ հաշվարկներ կատարել, այլապես ծայրահեղությունները կարող են ի չիք դարձնել ձեռքբերումները ու հանգեցնել ավելի ծանր իրավիճակների:

Այնուհետեւ վարչապետն անդրադարձավ հանրապետությունում ստեղծված սոցիալ-տնտեսական կացությանը, նշելով, որ թեեւ կառավարությունը չկարողացավ կատարել կտրուկ շրջադարձեր, բայց ընդհուպ մոտեցավ դրան: Վարչապետը ներկայացրեց արդյունաբերության ոլորտում կատարվող փոփոխությունները, նշելով հատկապես 4 նոր գործարանների գործարկման մասին: Անցած 8 ամիսների ընթացքում միայն 94 հազար քմ բնակելի տարածություն է շահագործման հանձնվել: Միայն այս տարվա ընթացքում կառավարությանը հաջողվել է վերցնել 229 մլն. դոլարի վարկ, որից 40 մլն. դոլարը տվել էր Ռուսաստանը, եւս 20 մլն. էլ՝ Եվրահամայնքը: Վարչապետը նախատեսում է, որ առաջիկայում ԱՄՆ կատարելիք այցից հետո հնարավորություն կլինի ստանալ եւս 28 մլն. 700 հազար դոլարի 30 տարով անտոկոս վարկ: Հրանտ Բագրատյանը լրագրողներին ներկայացրեց աննախադեպ շրջափակման հետեւանքով ստեղծված ծանր կացությունը, երբ Վրաստանի Բաթումի եւ Փոթի նավահանգիստներում կուտակված բեռները չեն կարողանում հասցնել Հայաստան:

▸ տես էջ 2

Հայկական բանակի հարձակո՞ւմ: Համաձայն Թուրան գործակալության տվյալների, երեկ Հայաստանի բանակը զանգվածային հարձակման է անցել Ադրբեջանի արեւմտյան սահմանների ուղղությամբ: Գործողությանը մասնակցում են տասնյակ տանկեր, զրահամեքենաներ, ինչպես նաեւ Մի-8 ուղղաթիռներ: Կան բազմաթիվ զոհեր: Գործակալությունը պնդում է, որ հայկական ուժերին հաջողվել է մի քանի կիլոմետր խորանալ Ղազախի շրջանի տարածքում:

Սահմանադրական խորհրդակցություն

Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի կողմից հրավիրված խորհրդակցության ամփոփիչ նիստը տեղի է ունենալու սեպտեմբերի 18-ին, ժամը 11:00-ին, Հայաստանի Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի դահլիճում:

Մուտքը հրավիրատոմսերով: Հրավիրատոմսերի համար դիմել ՀԱԺԿ, ՀՀԿ, ՀԴԿ, ՀՅԴ, ՌԱԿ, ՍԻՄ կուսակցությունների կենտրոնական մարմինների գրասենյակներ:

Վրաստան

ԳՐԱՉՈՎԸ ՍՊԱՌՆՈՒՄ Է ԱԲԽԱԶՆԵՐԻՆ

Երեկ Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն Սոչիի Ադլեր օդանավակայանում արտակարգ, դռնփակ հանդիպում ունեցավ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի հետ, որից հետո Շեւարդնաձեն վերադարձավ Սուխումի: Քննարկվեց Վրաստանի արեւմուտքում եւ մասնավորապես Աբխազիայում ստեղծված իրավիճակը:

Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը վերջնագիր է ներկայացրել աբխազական կողմին, հայտարարելով, որ եթե մինչեւ սեպտեմբերի 17-ի ժամը 20-ը նրանք չվերադառնան իրենց նախկին տեղաբաշխման վայրերը, ապա կկիրառվեն ամենախիստ պատժամիջոցները, ընդհուպ մինչեւ էլեկտրաէներգիայի մատակարարման դադարեցումը, նկատի ունենալով, որ Աբխազիան էլեկտրականությամբ ամբողջովին կախյալ է Ռուսաստանից: Վերջինիս պաշտպանության նախարարը երեկ Շեւարդնաձեի հետ ունեցած հանդիպումից հետո, ավելի խիստ բառերով կրկնեց նույն սպառնալիքը, վերջնագիր ներկայացնելով աբխազական կողմին: Ռազմական գործողությունների շարունակման դեպքում, սպառնաց Գրաչովը, կիրառվեն նաեւ տնտեսական այլ պատժամիջոցներ, առանց սակայն ռազմական զորքի ուժ գործադրելու մասին ակնարկություն անելու: Հանդիպմանը մասնակցող Ռուսաստանի ԱԳ փոխնախարար Բորիս Պաստուխովը հրաժարվեց մեկնաբանել հանդիպման արդյունքները:

Երեկ Գուդաուտայի ռուսական զորամասի տարածքում կայացել է նաեւ Գրաչովի հանդիպումը Աբխազիայի ղեկավար Արձինբայի հետ:

Երեկ ամբողջ օրը միջազգային լրատվական զանգվածային միջոցների առաջին գլխավոր լուրն էր կազմում Վրաստանում տիրող ծանր իրավիճակը: BBC-ի թղթակցի տված թղթակցության համաձայն, Էդ. Շեւարդնաձեն մինչեւ Պ. Գրաչովի հետ հանդիպումը եղել է բացարձակ հուսահատ, հուզված վիճակում: Այլ աղբյուրների համաձայն, նա վրաց ամբողջ ժողովրդին, նույնիսկ ծերերին ու դեռահասներին կոչ է արել պաշտպանելու հայրենիքը, որը «բզկտվում է անմարդկային ձեւով»: **«Ազգ»**

Այս մասին ավելի մանրամասն

▸ տես էջ 2

Ընտանիք (Բոսնիա)

Պատրաստվում են Սարաեւոյի հանդիպմանը

Նախորդ օրը Ժնեւում Բոսնիայի ու Սերբիայի նախագահների հայտարարած հրադադարը նորից խախտվել է այդ հակամարտության մասնակից միջազգային կողմերին, որոնք երեկ շարունակեցին տենդագին աշխատանք տանել առաջիկա երեքշաբթի օրը Սարաեւոյում կայանալիք բանակցությունները նոր ձախողումից ապահովագրելու համար, չնայած որ մուսուլմանների ղեկավար Ալիա Իզեթբեգովիչը համառորեն պնդում է սերբերից եւ խորվաթներից նոր տարածքներ եւ հատկապես դեպի ծով նոր ելքեր կորզելու «անհրաժեշտության» մասին: Այդ կապակցությամբ, եվրոպական միջնորդական առաքելության պետ լորդ Օուենը երեկ Սամբրուում հանդիպեց Թուրքիայի արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինի հետ, իսկ ՄԱԿ-ի կողմից նշանակված միջնորդ Ստոլտենբերգը Բելգրադում խորհրդակցություն ունեցավ նախագահ Միլոշեւիչի հետ: Երկու հանդիպումների արդյունքներն էլ չհրապարակվեցին: Միջազգային դիտորդները հետզհետե ավելի մեծ հույսեր են կապում Սարաեւոյի ժամադրության հետ, նկատի ունենալով, որ հակամարտությունը վերջ չդնելու դեպքում անտանելի պայմաններ են ստեղծվել Բոսնիայի ազգաբնակչության համար, հատկապես առաջիկա ձմռան ընթացքում: ՄԱԿ-ում հաշվարկել են արդեն, թե առնվազն 4.5 միլիարդ դոլարի մարդասիրական օգնության կարիք կլինի ազգաբնակչությանը կենդանի պահելու համար: **«Ազգ»**

Մ. Արեւելք

Արաֆաթը փնտրում է դաշնակիցներ

Արաֆաթը համաձայնության է հասել Եգիպտոսի նախագահի եւ իսլամ ծայրահեղականների հետ: ՊԱԿ-ի ղեկավարը հայտնել է, որ Մուբարաքը համաձայնվել է օժանդակել Գազայում եւ Երիքովում պաղեստինցիների ինքնավարության հաստատմանը, մարզելով ոստիկանական եւ անվտանգության ուժերը: Դրանցից զատ, Արաֆաթի հիմնական հենարան Ֆաթհ խմբավորման ներկայացուցիչը հայտնել է, որ իրենք համաձայնության են հասել արմատականների Համաս խմբի հետ ՊԱԿ-Իսրայել պայմանագրից հետո բռնարարքներից խուսափելու մասին: Սակայն Արաֆաթը դեռեւս դիմակայում է այլ ծայրահեղական խմբավորումների հզոր ճնշմանը: Հակառակորդ միավորումներից մեկը հայտնել է, որ Սիրիան խոստացել է դաշինքով Իսրայելի զորքերի դուրս բերումը բոլոր գրավված տարածքներից: Մինչդեռ, ինչպես Երուսաղեմում հայտարարեց վարչապետ Ռաբինը, Իսրայելը իր զորքերին կհանի Հարավային Լիբանանից, երբ լիբանանյան ուժերն ապացուցեն, որ այդ տարածքում կարող են զսպել Հզբոլլահի զինյալներին: Կարծես ի պատասխան դրան, այդ խմբավորման ապստամբները մեկ են խաղաղության կողմից վերահսկվող գոտին դիվերսիա կատարելու մտադրությամբ: Դիտորդները իրենց արաբական լարվածության նոր փուլ են կանխատեսում: **«Ազգ»**

Աշխարհ

Ծովակալը չի խոսի գեներալի հետ

Սոմալիում գտնվող ՄԱԿ-ի բարձրաստիճան պաշտոնյա, ԱՄՆ պաշտոնաթող ծովակալ Ջոնաթան Հաուն հայտարարել է, որ ինքը ցեղային առաջնորդ գեներալ Այդիդի հետ բանակցությունների մեջ մտնելու մտադրություն չունի եւ շեշտել է, որ բնակչության անվտանգության համար Մոգադիշոյում անհրաժեշտ են ավելի շատ խաղաղապահ զորքեր: Մի կողմից ծովակալը նշել է 4 հազարանոց զորախմբի պահանջը, սակայն միեւնույն ժամանակ խոստովանել է նաեւ ֆինանսական միջոցների պակասությունը: Ամերիկյան ուժերը երեկ դարձյալ հարձակում գործեցին գեներալ Այդիդի կողմնակիցների թաղամասի վրա: Սպանվեց փախուստի մեջ գտնվող գեներալի հետեւորդներից մեկը:

Ժողովուրդը բողոքում է թանկության դեմ

Լիբերիայի մայրաքաղաք Մոնրովիայում տասնյակ հազարավոր բնակիչներ, բողոքելով սննդամթերքի գների բարձրացման դեմ, կողոպտել են խանութները եւ քարկոծել ոստիկանությանը: Մղեցված ոստիկանությունը եւ Արեւմտաաֆրիկյան կոալիցիայի զորքերը ամբոխից փողոցները մաքրելու համար օգտագործել են շներ եւ արցունքաբեր գազ: Սննդամթերքի պակասությունը Մոնրովիայում առաջացել էր քաղաքացիական պատերազմի հետեւանքով:

ԱՄՆ տվյալներ ունի չինական միջուկային պայթեցումների մասին

ԱՄՆ-ը ստացել է հետախուզական տվյալներ, որոնք ենթադրում են, թե Չինաստանը միջուկային փորձնական պայթեցում է ծրագրում: Այդ փորձարկումը կխախտի Քլինթոնի կողմից անցած տարվա հուլիսին հայտարարված 15-ամսյա մորատորիումը: Այս մասին է հայտնել ԱՄՆ մի պաշտոնյա, միեւնույն ժամանակ մտավախություն հայտնելով, որ եթե ամեն մի պետություն որոշի իր զենքերի փորձարկումներ անել, ապա իրենք ստիպված կլինեն դիմել կոնգրեսին՝ ԱՄՆ-ի փորձարկումները շարունակելու համար: Մյուս կողմից, Չինաստանը երեկ հայտարարեց, թե մտադիր չէ 1996 թ. ամերիկյան Ատլանտա քաղաքում անցկացվելիք օլիմպիական խաղերը բոյկոտել, ինչպես ենթադրում են ոմանք:

Անգոլայում ռմբակոծվել են խաղաղ բնակիչները

Անգոլայում ապստամբները ռմբակոծել են արդեն 8 ամիս պաշարված Կուիտո քաղաքը, որտեղ, ըստ կառավարական պաշտոնյաների, բնակիչները կենդանի մնալու համար սկսել են դիակներ ուտել: Համաձայն զեկույցի, ռմբակոծությունից զոհվել է մոտ 100 մարդ: ՄԱԿ ԱԽ-ը այս շաբաթ որոշում է ընդունել ապստամբների ՈՒՆԻՏԱ խմբավորմանը զինամթերքի եւ վառելանյութերի մատակարարման արգելք դնելու մասին: ■

Հայաստան

ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺՈՂՈՎՆ ՍԿՍՎԵՑ

Մայր Աթոռը կես միլիոն դոլար է նվիրում «Ձմեռ-94»

Երեկ ժամը 12-ին նախագահական պալատի նիստերի դահլիճում իր աշխատանքներն սկսեց «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նիստը, որին այս անգամ մասնակցում էին նաեւ սփյուռքահայ մի շարք գաղթօջախների տեղական հանձնախմբերի ներկայացուցիչներ: Ամենայն Հայոց հայրապետ Վազգեն Ա-ի, Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի, ՀՀ փոխնախագահ Գ. Հարությունյանի, ՀՀ ԳԽ նախագահ Բ. Արարքցյանի, վարչապետ Հ. Բագրատյանի, ֆինանսների նախարար Լ. Բարխուդարյանի, էկոնոմիկայի նախարար Ա. Եղիազարյանի, արտգործնախարար Վ. Փափազյանի, ՀԲԸՄ-ի նախագահ Լ. Մանուկյան Սիմոնի, Ամերիկայի Հայկական համագումարի նախագահ Հ. Հովնանյանի, ՍԴՀԿ կուսակցության ներկայացուցիչ Տ. Ակինյանի, ՀՅ դաշնակցության ներկայացուցիչ Վ. Ղարաբեկյանի, ՌԱԿ-ի ներկայացուցիչ Հ. Ավետիքյանի, «Ազնավուր» հիմնարկության տնօրենի, Ազգային պետբանկի տնօրեն Ի. Իսահակյանի, Հայ գործարարների ֆորումի նախագահ Վ. Ճազմասարյանի, հիմնադրամի տնօրեն Մ. Պետրոսյանի, հյուրերի, համապատասխան մասնագետների եւ աշխատակիցների ներկայությամբ նիստը բացեց ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, որից հետո ցույց տրված աշխատանքների մասին ընդհանուր զեկուցումով հանդես եկավ փոխնախագահ Գ. Հարությունյանը:

▸ տես էջ 2

Հնդկացիները ցանկանում են ապրել ռեզերվացիաներում: Հնդկացիները ճնշում են գործադրում Բրազիլիայի կոնգրեսի վրա, բողոքելով սահմանադրական փոփոխությունների դեմ, որոնք կարող են կանգնեցնել իրենց տարածքների սահմանազծումը: Հնդկացիները երկյուղում են, որ եթե իրենց տարածքները չառանձնացվեն, ապա կօգտագործվեն հանքագործների, անտառահատների եւ հողագործների կողմից, իսկ յանոմամի ցեղի ներկայացուցիչները պնդել են, որ հուլիսին կատարված հնդկացիների սպանությունները հանքագործների ձեռքի գործն են:

digitised by A.R.A.R.@

Երևան

Սահմանադրական խորհրդակցության երկրորդ օրը

Երեկ Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի կողմից հրավիրված Սահմանադրական խորհրդակցությունն իր աշխատանքները շարունակում էր չորս՝ դատական մարմինների, մարդու իրավունքների եւ քաղաքացիական հասարակության, տեղական մարմինների եւ տնտեսականության հիմունքների, օրենսդիր եւ գործադիր իշխանությունների սեկցիաներում:

Այնուհետեւ տեղի ունեցավ ՍԽ-ի երկրորդ լիագումար նիստը: Նրանում ելույթ ունեցան Հայաստանի Կոմկուսի, Ռամկավար ազատական կուսակցության եւ Հայ հեղափոխական դաշնակցության ներկայացուցիչները, իրավաբաններ եւ վերոհիշյալ սեկցիաների ղեկավարները:

ՀԿԿ բյուրոյի անդամ Ստեփան Ստեփանյանը, շնորհակալություն հայտնելով ՍԽ-ի աշխատանքներին մասնակցելու հրավերի համար, մասնավորապես նշեց, որ Կոմկուսը գտնում է, թե պետք չէ շտապեցնել ՀՀ նոր Սահմանադրության ընդունման դերը: Ըստ նրա, Հայաստանում սահմանադրական ճգնաժամ չկա: Դրա փոխարեն առկա է իշխանությունների ճգնաժամ, որոնք էլ Սահմանադրության միջոցով նախագահական ավտորիտար համակարգ են ձգտում ստեղծել: Այնուհետեւ նա կրկնելով սոցիալիզմի առավելությունների մասին հայտնի դրույթները, ասաց, որ Կոմկուսը ստեղծում է ՀՀ Սահմանադրության իր տարբերակը՝ այն պետք է հրապարակվի «Նոր խոսքի» սեպտեմբերի 23-ի համարում:

Իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ ԳԽ Սահմանադրական հանձնաժողովի փորձագետ Ֆելիքս Թոխյանը նախ-ողջունեց վեց կուսակցությունների ՀՀ Սահմանադրության տարբերակ ստեղծելու շուրջ միավորումը, որով նրանք ցույց տվեցին ընդդիմության քաղաքական իրական կարողությունները ու մտավոր մեծ ուժը, ապա ընդգծեց, թե ինքը համաձայն չէ Սահմանադրական հանձնաժողովի կողմից մշակված ՀՀ հիմնական օրենքի հասցեին տրվող խիստ բացասական եւ քաղաքականացված գնահատականներին: Նրա կարծիքով, խոսքը կարող է վերաբերել միայն կոնցեպցիաների ընտրության նախապատվությանը՝ ՀՀ ԳԽ հանձնաժողովը գնացել է ուժեղ նախագահական տարբերակին, իսկ ՍԽ-ն գերադասել է խորհրդարանական-վարչապետական կառավարման ձեւը: ՍԽ-ի փորձագետը ընդգծելով նաեւ, որ երկու նախագծերն էլ զերծ չեն թերություններից, կոչ արեց չսրել հարաբերությունները, այլ հանուն ժողովրդականության հաստատման օգնել միմյանց:

Նա նաեւ առաջարկեց, որ ընդդիմությունն ավելի շատ ուշադրություն դարձնի Սահմանադիր ժողով հրավիրելու վրա, քանզի հանրապետության ներկա կառավարողներն իրենց տարբերակի ընդունումը ապահովելու հնարավորությունների պակաս չեն զգում:

ՍԽ սեկցիաների աշխատանքները ղեկավարող իրավաբաններ, ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Ռաֆիկ Պետրոսյանը, Ռաֆայել Եղյանը, Արմեն Հարությունյանը եւ Վլադիմիր Նազարյանը, բացի երկօրյա գործունեության արդյունքներն ամփոփելուց, անդրադարձան նաեւ Ֆելիքս Թոխյանի կողմից բարձրացված հարցերին: Նրանք նշեցին, որ խոսքը ոչ այնքան սահմանադրությունների հիմքում դրված կոնցեպցիաներին է վերաբերվում, որքան նրան, թե ինչ նպատակներ իրագործելու համար են դրանք առաջարկվում: Մասնավորապես ընդգծվեց, որ ՀՀ ԳԽ սահմանադրական հանձնաժողովի կողմից մշակված Հիմնական օրենքը սահմանադրական միապետության ստեղծման խնդիր ունի, իսկ ՍԽ-ի տարբերակը՝ ժողովրդավարական իրավական:

Սեկցիաների ղեկավարները հաղորդեցին նաեւ, որ մասնակիցների ճնշող մեծամասնությունը արտահայտվել է Սահմանադրությունը Սահմանադիր ժողովի միջոցով ընդունելու օգտին:

Այսօր Հայաստանի Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի դահլիճում, ժամը 11-ին տեղի կունենա Սահմանադրական խորհրդակցության ամփոփիչ նիստը:

Հ. Գ.

ՀՀ

Սկիզբը էջ 1

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԳՈՀ ՉԷ, ԲԱՅՑ ՆԱԵՎ ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ «ՉՄԵՌ-94» ԾՐԱԳՐԻ ՏԱՊԱԼՈՒՄԸ

Արդեն գնված ունենք 200 հազար տոննա հացահատիկ, որից 56 հազարը Բաթումում է: Հազար տոննա բրնձի ու 7200 տոննա կարագի տեղափոխումը նույնպես հարցական է: Այդ պատճառով էլ վարչապետի ստորագրած որոշումը՝ հացի բաշխումը դարձնել 350 գրամ, ինչպես նաեւ ամսական շնչին տալ 0,5 կգ բրինձ ու կարագ, առայժմ հնարավոր չէ իրականացնել:

Խնդիրներ կան նաեւ կոշիկի եւ խմիչքի իրացման, ոսկու եւ ադամանդի արտադրության կրճատման հետ: Բայց չնայած այդ իրավիճակին, վարչապետը վստահեցրեց, թե ինքը շուտով հանդիպելու է Վրաստանի ղեկավարներին եւ հուսով է, որ այդ հարցը կկարգավորվի: Խոսելով թուրքերի գոտու մեջ մնալու մասին, Հրանտ Բագրատյանն այն բացատրեց տնտեսական եւ քաղաքական մի շարք հանգամանքներով, այդ թվում ընդհանուր տնտեսական շուկայից դուրս չմնալու, Ղարաբաղի խնդրի եւ այլ քաղաքական հարցերով: Ըստ նրա, Հայաստան-Ռուսաստան երկկողմ համաձայնագիրը կարող էր ավելի խիստ լինել, բայց այն շահավետ է Հայաստանի համար եւ վարչապետն էլ մինչեւ հիմա գլուխ չի հանում, թե որն է Ռուսաստանի օգուտը: Պատասխանելով մեր այն հարցին, թե արդյոք ֆինանսական կախվածությունը եւ Ադրբեջանի ԱՊՀ անդամ դառնալու ձգտումն այնուհետեւ չե՞ն հանգեցնի այն բանին, որ Ռուսաստանը կվերանայի իր քաղաքականությունը կամ կբանեցնի ինչ-որ ճնշումներ, վարչապետը համաձայնեց, որ կարող է այդպիսի բան տեղի ունենա, մասնավորապես Ռուսաստանում ուժերի փոփոխության հետեւանքով: Բաց նրա կարծիքով, Ռուսաստանի կառավարությունն իրեն պարկեշտ կպահի եւ կկատարի իր պարտավորությունները, նույնը կանի նաեւ Հայաստանի կառավարությունը, հավաստեց նա:

«Ինչքանով ինձնից կախված կլինի, բացառվում է քաղաքական ստրկացումը կամ անկախության վերացումը», հայտարարեց վարչապետը: Նրա ասելով, Ռուսաստանը չի կարող չարաշահել եւ կրկնել 1918-20 թվերը, մանավանդ որ Հայաստանն այժմ ցույց է տվել, որ ի վիճակի է կառավարել:

«Չմեռ-94» ծրագրի եւ ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների մասին խոսելիս վարչապետը հիշատակեց, որ այդ ծրագրի իրականացման համար պահանջվող 180 մլն. դոլարից կառավարությունը տարբեր ճանապարհներով հաջողվել է լուծել 130 մլն. դոլարի հարցը, 470 հազար տոննա անհրաժեշտ մազութից արդեն բերվել է 80 հազարը, կատարվում են էլեկտրացանցերի փոփոխություն, ավտոմատ սնուցման ապահովում եւ այլն: Համենայնդեպս, գալիք ձմռանը ջեռուցում կստանան Գյումրին, Վանաձորը, Ստեփանակերտը, Երեւանում Դավիթաշենի եւ Նորքի զանգվածների բարձրահարկ շենքերը: Իսկ եթե 50 տոկոսով լուծվի նաեւ փառածխի հարցը, ապա մայրաքաղաքի կենտրոնը եւ անհատական տներն նույնպես հնարավոր կլինի ինչ-որ կերպ տաքացնել: Մեր այն հարցին, թե անկախ օբյեկտիվ դժվարություններից, կարելի՞ է ասել, թե կառավարության կողմից տապալվեց «Չմեռ-94» ծրագիրը, վարչապետը չհամաձայնեց, ասելով, որ ծրագիրը չի տապալվել եւ ճանապարհների շրջափակման պայմաններում 80 հազար տոննա արդեն բերվել է եւ 55 հազար էլ կա Բաթումում: Նրա ասելով, լուրջ աշխատանք է տարվել եւ կառավարությունը շատ խիստ է վերաբերվում կատարվածին:

Մեր մյուս հարցին, թե ե՞րբ ի վերջո կստանանք թուրքմենական գազը, վարչապետն ասաց. «Երբեք»: Եւ բացեց փակագծերը, հայտնելով, որ ամեն անգամ որեւէ հանրապետություն պատճառաբանում է, թե խողովակներ է մաքրում, եւ գազի առաքումն անվերջանալի հեքիաթի է վերածվում:

Ուստի, ասաց վարչապետը, կառավարությունը Ռուսաստանի առջեւ հարց է բարձրացրել վերամիավորվելու Ռուսաստանի գազասնուցմանը, որի դեպքում ստիպված կլինենք հաղթահարել միայն Վրաստանի տարածքը:

Վարչապետը նաեւ խոսեց բանկային համակարգի թերությունների, բուհերից դուրս մնացած դիմորդներին չզիջելու, մամուլի եւ կուսակցությունների դերի մասին, շեշտելով վերջիններիս կողմից դարձյալ կուսակցական պիտակներ: Վերջում մի բան էլ պարզվեց, որ մեր վարչապետը «Հռոմի պապից ավելի կաթոլիկ» տարբերակներ չի ընդունում»:

ՅԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Քաղաքում

Հաշվետու ժողովն սկսվեց

Մայր Աթոռը կես միլիոն դոլլար է նվիրում «Չմեռ-94»-ին

Սկիզբը էջ 1

Այնուհետեւ հաշվետու զեկուցում տվեց հիմնադրամի գործադիր վարչության տնօրեն Մ. Պետրոսյանը, որին հաջորդեց փոխտնօրեն Է. Բալասանյանի հաշվետվությունը հիմնադրամի շինարարական ծրագրերի իրագործման ընթացքի մասին: Ինչ վերաբերում է գործադիր վարչության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությանը, այն ներկայացվեց ֆինանսական բաժնի վարիչ Ա. Ենգոյանի կողմից:

Այնուհետեւ եղան հարցադրումներ, որոնց պատասխանեց Մ. Պետրոսյանը, մինչ Վ. Նազմասարյանը բացատրություններ տվեց ֆրանսիական AMYOT միջազգային աուդիտինգի ընկերության կատարած հաշվեքննիչ աշխատանքների, ինչպես նաեւ բանկային փոխանցումների վիճակի մասին: Նիստի ընթացքում ֆինանսական հաշվետվություններն ավելի մատչելի ժողովրդին հասկանալի ձեւով ներկայացնելու կոչով հանդես եկավ Գարեգին Բ. կաթողիկոսը: Նիստն ամփոփվեց փոխնախագահ Գ. Հարությունյանի կողմից:

Նիստի ընթացքում տպավորիչ ելույթ ունեցավ Ամենայն Հայոց հայրապետը: «Ցավալի է, ասաց նա, որ ոչ ամբողջ հայությունն է ոտքի կանգնած նպաստում հիմնադրամի առաջացմանը»: Նա կոչ արեց բոլորին կրկնապատկված ճիգեր ի գործ դնել հիմնադրամի տարեկան եկամուտներն առնվազն 20 միլիոն դոլլարի հասցնելու համար, միաժամանակ հերքելով այն բամբասանքները, թե հիմնադրամի միջոցներն իրենց նպատակին չեն ծառայեցվում: Նա բոլորին հիշեցրեց այն դաժան ձմեռը, որն անցյալ տարի մեր ժողովուրդն ապրեց մայր հայրենիքում եւ կոչ արեց միահամուռ ուժերով դիմագրավել «Չմեռ-94»-ը: Եւ որպես գործնական մասնակցություն այդ ծրագրի իրականացմանը, Մայր աթոռ ս. Էջմիածնի խնայողություններից նվիրաբերեց կես միլիոն դոլլար:

Նիստերը կշարունակվեն այսօր, առավոտյան ժամը 10-ից սկսած, նույն վայրում:

«Ազգ»

ԱՊՀ

Ոչ թե տոհում, այլ կայունացում

ԱՄՆ ֆինանսների առաջին փոխնախարար Լարի Սամերսը եւ ՌԴ-ում ԱՄՆ դեսպան Թոմաս Պիկերինգը չորեքշաբթի օրը Մոսկվայում տնտեսական եւ քաղաքական հետազոտությունների ղեկավար Գրիգորի Յավլինսկու հետ քննարկեցին ՌԴ եւ ԱՄՆ տնտեսական համագործակցության, ԱՊՀ երկրների տնտեսական բարեփոխումների եւ այլ հարցեր: Յավլինսկին հատուկ ուշադրություն դարձրեց Ռուսաստանին եւ մերձավոր արտասահմանի երկրներին տնտեսական օգնության, նրանց քաղաքական եւ տնտեսական ինտեգրացիայի խնդիրներին: Արեւմուտքի օգնության այնպիսի ձեւերին, որոնք կխթանեն ոչ թե քաղաքական տոհումը, այլ կայունությունը Ռուսաստանում, եւ, հետեւաբար՝ ամբողջ աշխարհում: ԻՏ

Պայթյուն բանկի մոտ: Երեկ Ռուսաստանի կենտրոնական բանկի գլխավոր վարչության շենքի մոտ պայթյուն տեղի ունեցավ: Տուժածներ չկան: Ջարդվել են վարչության շենքի եւ հարեւան տների ապակիների մի մասը: Քրեական գործ է հարուցվել: ԻՏ

Կարճ

Վրաց Թբիլիսիի մոտակայքում: Նախնական տվյալներով, մոտ 20 հոգի զոհվել են հինգշաբթի, սեպտեմբերի 16-ին Թբիլիսիից 40 կմ արեւմուտք բեռնատարի եւ «Իկարուսի» բախման հետեւանքով: ԻՏ

ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ներքական հանդիպումը: ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ներքական հանդիպումը նախատեսված է սեպտեմբերի վերջերին: Ըստ երեւույթին, արդեն մոտ օրերս հայտնի կդառնան բանակցությունների ժամկետներն ու վայրը: Սպասվում է, որ օրակարգում գլխավոր հարցերը կդառնան հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտու սահմանումը եւ համաձայն համակարգիչ հանձնախմբի պարտականությունների ճշտումը: Սնարկ

Տնտեսական դաշինք ԱՊՀ-ո՞ւմ: Ռուսաստանի մայրաքաղաքում սեպտեմբերի 24-ին ԱՊՀ անդամ երկրների ղեկավարների հանդիպման հիմնական հարցը կդառնա ԱՊՀ շրջանակներում տնտեսական դաշինքի ստեղծումը: Ինչպես խաբարսերվիս գործակալության թղթակցին հայտնեց ԱՊՀ գործադիր քարտուղարի տեղակալ Յուրի Բելյուսովը, խորհրդակցությունների ներկայացուցիչները քննության կառնեն նաեւ արդյունաբերության հարցերի խորհրդի ստեղծման հնարավորությունը, որը կզբաղվի կոռպայլ տնտեսական կապերի վերահաստատմամբ եւ նորերի ստեղծմամբ: Բացի դրանից, օրակարգում կան նաեւ ռազմական հարցեր, մասնավորապես ԱՊՀ միացյալ զինված ուժերի միացյալ հրամանատարությունը լուծարելու եւ համակարգիչ շտաբ ստեղծելու մասին: Բելյուսովն ընդգծեց, որ օգոստոսի 16-ին Ադրբեջանի խորհրդարանում ԱՊՀ-ին հարելու վերաբերյալ որոշման ընդունման դեպքում տվյալ հարցը նույնպես կքննարկվի Մոսկվայում: Սնարկ

Ադրբեջանի հողերը կզոհ են Ալիեւին: Ադրբեջանի հողերի Ազատության կենտրոնի դիմումի մեջ ասվում է, որ հայկական զորքերի կողմից Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսի զավթման հետեւանքով հանրապետությունը հայտնվել է բարդ հասարակական-քաղաքական եւ սոցիալ-տնտեսական իրավիճակում: Փաստաթղթում նշվում է, որ միայն Ադրբեջանի ԳԽ նախագահ Հեյդար Ալիեւը իր «կյանքի փորձով եւ գիտելիքներով ի վիճակի է դուրս բերել հանրապետությունը ճգնաժամային իրավիճակից»: Քրդերի Ազատության կենտրոնը, դիմելով 200 հազարանոց քրդական համայնքին եւ Ադրբեջանի բոլոր քաղաքացիներին, կոչ է արել սատարել Հեյդար Ալիեւի ընտրություններին: ԻՏ

Բաքու

Նախագահների հեռախոսազրույցը

Չորեքշաբթի երեկոյան Հեյդար Ալիեւը հեռախոսազրույցներ է ունեցել Թուրքիայի եւ Իրանի նախագահների հետ: Զրույցների ընթացքում Ալիեւը հայտնել է, որ Ադրբեջանի գրավված տարածքներից, մասնավորապես Կուբաթլիի շրջանից, հայկական զորքերը դեռ դուրս չեն բերվել: Նա նաեւ երախտագիտություն է հայտնել Ռաֆսանջանիին Ադրբեջանում 100 հազար փախստականի համար նախատեսված ճամբարի կազմակերպման համար: ԻՏ

Իրանն ուզում է տիրել Ադրբեջանի՞ն

Թուրքական «Հյուրրիյեթ» թերթում հրապարակված հաղորդման համաձայն, «Իրանի ադրբեջանական տարածքներն եւ սահմանում զորքեր կուտակելը կրկին օրակարգում են դնում 1828 թ. Անկարայում կնքված համաձայնագիրը: Ցարական Ռուսաստանի եւ Իրանի ստորագրած Թուրքմենչայի պայմանագիրը, որով նախատեսվում էր Հայաստանի բաժանում, կրկին քննարկվում է: Հետեւություններ են արվում, թե Իրանը չի ընդունում այդ պայմանագրով հաստատված սահմանները եւ ուզում է կրկին տիրել Ադրբեջանին: Թուրքմենչայի պայմանագիրը պաշտոնապես չեղյալ չի հայտարարվել ոչ Իրանի, ոչ էլ Ռուսաստանի կողմից: Սակայն վերջին տարիներին Իրանի մամուլում հանիցս այն կարծիքն է արտահայտվել, թե պայմանագրի ստորագրման ժամանակավանից շատ տարիներ են անցել, ուստի այն անվավեր է»: ՆՏ

Երրորդ նախագահական թեկնածուն Ադրբեջանում

Գրեթե անհայտ «Գոմմեր» կուսակցության կողմից 46-ամյա գործարար Զահիր Թաշինն առաջարկվել է Ադրբեջանի նախագահի թեկնածու: Մինչ այդ գրանցվել էին եւս երկու թեկնածու՝ Հեյդար Ալիեւը եւ Բաքվի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի դոցենտ, ՓԻԼ հայտնի Անկախ Ադրբեջան կուսակցության առաջնորդ Քյարար Աբիլովը: Ըստ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի, թեկնածուների գրանցումը կկայանա վաղը: Դրա համար նրանցից յուրաքանչյուրը պետք է ներկայացնի իր կողմնակիցների 20 հազար ստորագրություն: Առայժմ այդպիսի ցուցակ ներկայացրել է միայն Ալիեւը: Ընտրությունները կկայանան հոկտեմբերի 3-ին: ԻՏ

3 հազար շիա մոջահեդներ Ադրբեջանում

Սեպտեմբերի 4-ին «Հյուրրիյեթ» թերթում հրապարակված տեղեկության համաձայն, Իրանը պաշտոնապես դիմել է Աֆղանստանին ու Պակիստանին, խնդրելով ռազմական օգնություն ցույց տալ ադրբեջանցիներին: «Հյուրրիյեթին» հարցազրույց տված Ադրբեջանի փոխվարչապետ Ռ. Կուլիեւն ընդգծել է, որ ինքը շատ գոհ է Իրանի նախաձեռնությունից: Վերջինիս ջանքերի շնորհիվ Աֆղանստանից Ադրբեջան է եկել 3000 մարդուց բաղկացած շիա մոջահեդների «Խազալար» խումբը: ՆՏ

Գյանջայում կգործարկվի ատակու գործարան

Այս տարի Գյանջա քաղաքում պետք է շահագործման հանձնվի ատակու գործարանի առաջին հերթը: Դրա գործարկումը թույլ կտա տարեկան արտադրել 37 միլիոն շիշ: Իսկ երբ շահագործման հանձնվի ամբողջ համալիրը (դա նախատեսվում է իրականացնել 1994 թ.), գործարանի հարաբերական կարողությունը կգերազանցի տարեկան 300 միլիոն շշից: Շինարարությունը պետք է սկսվեր այն ժամանակաշրջանում, երբ հանրապետությունում արագորեն զարգացվում էր խաղողագործությունը: Վերջին ժամանակներս տնտեսական կապերը խզվել են, եւ մեկ դասարկ շիշը գինեգործների վրա նստում է 120 ռուբլի: Օբյեկտը կզբաղեցնի 7,5 հա մակերես: Կատարված շինմոնտաժային աշխատանքների ծավալը գերազանցել է 170 միլիոն ռուբլուց: Մասնավորապես նույն գումարի սարքավորումներ են ձեռք բերվել: Ընդհանուր նախահաշվային արժեքը կազմում է ավելի քան կես միլիարդ ռուբլի: Գործարանը կառուցվում է 42 տոկոս շահույթով տրվող երկարաժամկետ վարկերի հաշվին: ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Պատերազմ

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՍԻՐԱԾ ԳՈՐԾԸ

Մինչեւ քաղաքագետները լուծում չգտնեն, ոչինչ չի փոխվի

Նյութը, որ լրագրող Ինա Մարտիրոսյանն առաջարկել էր խմբագրությանը, գրվել էր դեռ անցյալ ամռան վերջերին, երբ Վազգեն Մանուկյանը գտնվում էր Փարիզում ու դեռեւս չկար նրա ազատման մասին ՀՀ նախագահի հրամանը: Ամբողջական նյութի մեջ կային հետաքրքրական հարցադրումներ, որոնք սակայն ժամանակի հետ կորցրին իրենց թարմությունը: Նյութը ինչ-ինչ պատճառներով չտպագրվեց: Այնուամենայնիվ, նպատակահարմար ենք գտնում դրա մի հատվածը՝ զրույց գեներալ-լեյտենանտ Նորատ Տեր-Գրիգորյանի հետ, ներկայացնել ընթերցողների ուշադրությանը:

— Պարոն գեներալ, քանի որ արդեն ես ակամա դարձա մերձսահմանի հետ ձեր հեռախոսազրույցների վկան, ապա ասացեք խնդրեմ, ինչո՞ւ է այնտեղ դրությունը սրվել: Կապվա՞ծ է արդյոք այն բանի հետ, որ Ալիեւն այլեւս Նախիջեւանում չէ:

— Այս ամբողջ դժվարին ժամանակահատվածում մենք խաղաղ գոյակցեցինք Նախիջեւանի հետ: Մի՞թե պարոն Ալիեւը կարող է ասել, որ մեր կողմը սահմաններում սադրանքներ է թույլ տվել: Մենք կանխեցինք խուլիգանական նման փորձերը: Խաչիկի շրջանում մի միջադեպ եղավ, մենք սադրիչին ռազմական ատյան հանձնեցինք: Սակայն մենք երբեք սահմանը չենք անցել, իսկ նրանք անընդհատ կրակում են մեր սահմանամերձ բնակավայրերի վրա:

— Այսինքն, խոսելով նախիջեւանյան փուլի Ալիեւի հետ ընդհանուր լեզու գտնելու մասին, դուք հաստատում եք, որ անհատը հսկայական նշանակությո՞ւն ունի:

— Այո:

— Այդ դեպքում ինչո՞ւ այժմ նույն Ալիեւի հետ փոխըմբռնում չկա:

— Ես չեմ ուզում մտնել քաղաքական այդ խաղիկների մեջ: Ես զինվորական մարդ եմ: Միայն կասեմ, որ Ալիեւը շատ հեռատես ու նուրբ քաղաքագետ է: Նրանից իրոք շատ բան է կախված: Նա կարող է դադարեցնել այս պատերազմն ու սկսել տնտեսական նորմալ շինարարություն: Սակայն ինչպես ամեն ոք, ով Ադրբեջանում իշխանության գլուխ է կանգնում, սկսում է խաղարկել ղարաբաղյան խաղաքարտը: Իսկ այդ խաղաքարտը տանուլ տվող է: Ինչքա՞ն կարելի է կռվել: Որպես զինվորական ես ասում եմ, որ մեր միմյանց փոխադարձաբար ոչնչացնելը հեռու է: Ուրեմն ի՞նչ, կռվենք մինչեւ հավիտենությո՞ւն:

— Մենք այս պատերազմն անվանում ենք չհայտարարված, իսկ դուք ինչպե՞ս կանվանեիք մասնագետ զինվորականի տեսանկյունից:

— «Չհայտարարվածը» դիվանագիտական կամ քաղաքական ձեւն է, չէ՞ որ ոչ մենք, ոչ էլ նրանք, պատերազմ չենք հայտարարել: Բայց այն ընթանում է: Իսկ ըստ ձեզ, մեզ մոտ, սահմանամերձ շրջաններում ի՞նչ է կատարվում: Մի՞թե սա պատերազմ չէ: Եւ անընդհատ առաջինն սկսում է մյուս կողմը:

— Բոլորն էլ պնդում են, որ խնդիրը պետք է լուծվի քաղաքական միջոցներով: Սակայն այն ոչ մի կերպ չի լուծվում, եւ ռազմական գործողությունների վերջն էլ չի երեւում: Գուցե նրա համար, որ ինչպես ասվում է «Ֆան-ֆան տյուլպանում», պատերազմը տղամարդկանց սիրած գո՞րծն է: Հանդիպո՞ւմ եք դուք արդյոք Ադրբեջանի բարձր հրամկազմի ներկայացուցիչների հետ: Ինչպե՞ս են ընթանում այդ հանդիպումները:

— Բրյուսելում ես հանդիպեցի Ադրբեջանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ պարոն Սադիկովի հետ: Մենք եկանք եզրակացության, որ այս ամենին վերջ տալու ժամանակն է: Այնտեղ էր նաեւ պաշտպանության նախարար Ռզաեւը: Չգիտեմ, մենք լիովին նորմալ շփվեցինք միմյանց հետ եւ միանգամայն հասկանում էինք, որ այս պատերազմն անիմաստ է:

— Բայց ո՞վ է խանգարում: Քաղաքականությո՞ւնը:

— Քաղաքագետները: Նրանց քաղաքագետները: Նրանք սեւեռված են «հաղթանակի» վրա: Ի՞նչ հաղթանակի մասին կարող է խոսք լինել, երբ Ղարաբաղն այդպես կռվում է:

— Ըստ, նշանակում է նրանց քաղաքագետներն այդքան վատն են, իսկ մերը այդքան լա՞վը:

— Ամեն դեպքում մեր նախագահը երբեք հարձակման հրամաններ չի տվել, ընդհակառակը, դուք ինքներդ եք տեսնում, որ նա տանում է շատ զուսպ գիծ: Վերջերս նրանց ինքնաթիռները ռմբակոծեցին Կապանը, Վարդենիսը: Ի՞նչ անենք: Մենք ի պատասխան պետք է ռմբակոծեինք Գյանջան կամ Ղազա՞խը: Սակայն մենք դա չարեցինք:

— Դա էլ հետաքրքիր է: Երբ սահմանի տղաներն ինձ ասացին, որ մենք երբեք չենք հարձակվում, այլ պաշտպանվում ենք, պատասխան միջոցներ ձեռնարկում, ես որպես ոչ զինվորական մարդ, չընկալեցի: Միգուցե արժե՞ երբեմն պաշտպանողական տակտիկան փոխել հարձակողականով: Որպեսզի ցույց տանք, թե մենք ինչ կարող ենք անել:

— Նրանք հիանալի գիտեն, թե մենք ինչի ենք ընդունակ: Բայց մենք ծավալում չենք ուզում: Մեզ ուրիշների տարածքները պետք չեն, մեզ պատերազմ պետք չէ: Երբ Ադրբեջանը Ղարաբաղը համարում է իր տարածքը եւ կռվում դրա համար... ախր դրան ի՞նչ անուն տաս: Իսկ մենք հակահարվածի միջոց էլ պատրաստ ենք: Երբ նրանք «սիրտ անեն», այդ մենք ցույց կտանք, թե ինչի ենք ընդունակ:

— Իսկ մենք իրո՞ք ընդունակ ենք: Երբ մեր բանակն ստեղծվեց, ասում էին, թե զորակոչը վատ է ընթանում, չկան կադրային սպաներ, մատակարարումը վատ է եւ այլն: Ի՞նչ է մեր բանակն այսօր:

— Մենք նոր միայն սկսել ենք այն ստեղծել: Այո, առաջին նոյեմբերյան զինակոչը պակաս կողմեր ուներ, սակայն մայիսյանը կատարվեց 105 տոկոսով: Մենք բազմաթիվ թերություններ ունենք ու բոլորն էլ գիտեն այդ մասին: Պաշտպանության նախարարից մինչեւ դուք: Բայց մի բան էլ գիտենք, քանի ոչինչ չկա, չկա նաեւ թերություն: Դրանք ի հայտ են գալիս, երբ գործ է լինում: Իսկ մենք գործ ենք անում բանակ ենք ստեղծում: Չեզանից առաջ ինձ մոտ էին կապանցիները, նրանք այնպես զարմացան, որ 8 ամսվա ընթացքում հաջողվել է անել այն, ինչի վրա ուրիշ երկրներ տարիներ են կորցնում: Մեր ժողովուրդն է այդպիսին: Վերջապես հասկացան, որ առանց ուժեղ բանակի չի կարող լինել ուժեղ պետություն: Այժմ մերոնք տիրապետում են տեխնիկային, հակահարված տալիս բռնամոլին: Իհարկե, մեզ մոտ կան նաեւ բացասական փաստեր, «դեդովշչինա» եւ դասալքություն: Մենք պայքարում ենք դրանց դեմ: Ինչ վերաբերում է սպաներին, ապա այո՝ կադրերը լիովին համալրված չեն: Բայց մենք ստեղծել ենք սպայական կուրսեր, բարձրտեխնիկական ուսումնարան, տղաներին ուղարկում ենք ուսումնարաններ, որոնք գտնվում են ԱՊՀ-ում, գալիս են կամավորներ եւ այլն:

— Այ, դուք ասացիք, թե մեր ժողովուրդն այդպիսին է: Բայց նաեւ «այսպիսին» է: Բոլորը չէ, որ ուզում են ծառայել: Ծնողները վախենում են, որ երեխաները կընկնեն առաջին գիծ, ուստի փախչում են Հայաստանից, ոմանց «գնում են» եւ այլն:

— Նման դեպքեր կան: Իսկ դուք ի՞նչ էիք ուզում: Մեր սահմանում պատերազմ է: Ո՞վ պետք է ծառայի: Բայց դեռահասներին մենք այնտեղ չենք ուղարկում: Դա սուտ է: Մենք բանակ ենք ստեղծում, մեզ մարտունակ զինվորներ են պետք, այլ ոչ թե թնդանոթի միս:

— Իսկ մեր պայմաններում ավելի լավ չէ՞ պրոֆեսիոնալ բանակը:

— Ոչ, հատկապես մեր պայմաններում: Այդպիսի բանակում մարտական գործողությունների ունակ մարդկանց մեծ քանակ կա: Դա պահեստուժն է:

— Ի դեպ, «նման պայմանների» մասին: Ոմանց կարծիքով մենք այս տարածքում կարող ենք նմանվել Իսրայելին:

— Ոչ մի դեպքում: Դա մեզ համար չէ: Մենք հարեւանների հետ հաշտ պետք է ապրենք: Պետք է քաղաքական լուծումներ փնտրել: Բոլորն էլ հասել են քաղաքական անկախության, այժմ հարկավոր է մտածել միմյանց հետ հաշտ ապրելու մասին:

— Դուք խորհրդային նախկին բանակի սպա եք, երկար տարի անցկացրել եք Աֆղանստանում, այնտեղ եղել եք 40-րդ բանակի հրամանատարի առաջին տեղակալը, բանակի շտաբի պետ: Դուք հավանաբար ադրբեջանցի ընկեր սպաներ ունեցել եք:

— Իհարկե, մենք հանդիպում ենք ԱՊՀ-ի զանազան խորհրդակցություններում: Միմյանց հիանալի հասկանում ենք, բոլորս էլ պատերազմ չենք ուզում: Բայց բաժանվում ենք ու... ամեն բան սկզբից: Մինչեւ քաղաքագետները լուծում չգտնեն, ոչինչ չի փոխվի:

ԻՆԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Շնորհակալություն ջերմ վերաբերմունքի համար

«Թոշակառու եմ, չեմ աշխատում, շատ վատ պայմաններում եմ ապրում», այսպես է սկսում խմբագրությանը հասցեագրված իր նամակը Արշակունյաց 6, բն. 41 հասցեում բնակվող Եմմա Հարությունյանը: Մեր ընթերցողներին այսօրվա պայմանների պատճառով շատերի համար սովորական դարձած հուսահատության տրտունջներ չէ, որ ցանկանում ենք հրամցնել: Այլ մարդկային ջերմ վերաբերմունքի համար, թե կուզեք փոքրիկ օգնության համար, որը ոմանց համար անչափ կարեւոր է ու շատ անհրաժեշտ:

«Վերջերս լսեցի, որ «Գայանե Մելքոնյան-Մանուկյան» հիմնադրամը թոշակառուներին հազարական ռուբլի եւ մի փոքր սնունդ է բաժանում: Դիմեցի օգնելու համար:

Հարգելի խմբագրություն, խնդրում եմ ձեր թերթի միջոցով խորին շնորհակալություն հայտնել հիմնադրամի տնօրեն Երվանդ Մելքոնյանին եւ աշխատակցուհի Մարինե Ավագյանին իրենց մարդկային բարի, հոգատար վերաբերմունքի համար:

Չնայած օգնությունը փոքր է, գրում է նամակի հեղինակը, բայց ինձ համար հազարներ արժի՝ հանգիստ ժպտալով ուրախ ճանապարհում են: Այս պայմաններում այդպիսի հոգատարություն ստանալը ինձ ամեն ինչ մոռանալ է տալիս: Չեմ մտածում, որ շուկայից շատ քիչ եմ օգտվում, կամ ամեն ինչ չեմ ուտում», ավարտում է նամակագիրը. «Ազգ»

Ճշտում

Մեր թերթի հինգշաբթի օրվա, սեպտեմբերի 16-ի համարում, հինգերորդ էջում տպագրված «Աբխազական սինդրոմ» հոդվածի հեղինակ՝ Վլադիմիր Հայրապետյանի անունը ցավալի թյուրիմացությամբ սպրդել է: Կատարվածի համար ներողություն ենք խնդրում հարգարժան հեղինակից եւ ընթերցողներից: Խմբ.

«ՄՈՒՐՑ»-ը հրավիրում է ցուցահանդեսի

«Մուրց» ստեղծագործական խմբի (Գալուստ Գրիգորյան, Գեւորգ Ձավրուցյանց, Հովհաննես Մեծ-Գեւորգյան, Գեւորգ Գեւորգյան) նկարների եւ քանդակների ցուցահանդեսը կբացվի սեպտեմբերի 22-ին ժամը 15-ին Հայաստանի նկարիչների տան ցուցահանդեսում:

Հասցեն՝ Աբովյան, 16:

ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ

18 սեպտեմբերի 1993 թ.

Ի պատիվ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության

Կիլիկյան Հայաստանի երաժշտության բացառիկ համերգ

Մասնակցությամբ՝ Հայաստանի հնագույն երաժշտության «Տաղարան» խմբի:

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր, կոմպոզիտոր ԵՐՎԱՆԴ ԵՐԿԱՆՅԱՆ:

Ներածական խոսք՝ արվեստագիտության թեկնածու, երաժշտագետ ԱՆՆԱ ԱՐԵՎՇԱՏՅԱՆ:

Սկիզբը՝ ժ. 17-ին

Տոմսերը վաճառվում են

Հոգեբանական եւ հոգեբուժական կոնսուլտացիա

Նեւրոհոգեբույժ փսիխոթերապեւտ Վարդգես Դավթյանը կատարում է հոգեբանական պրոբլեմներ ունեցող անձանց եւ հիվանդների ընդունելություն: Եթե ունեք վախ, տագնապ, դեպրեսիա, սեւեռուն մտքեր, սեռական թուլություն (սառնություն), համառ գլխացավ, անքնություն, հոգեախտաբանական գանգատներ, կարող եք դիմել թիվ 8 բուժմիավորման պոլիկլինիկա (2-րդ հարկ, նեւրոզների կաբինետ), կամ Կոմիտաս 54 շ., 25 բնակ. («Կոմիտաս» կինոթատրոնի դիմաց):

Հեռ. 23-11-25, 27-27-86, 28-31-90

Ընդունելության օրեր՝ երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ ժ. 10-13-ը:

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահ

Սեպտեմբերի 19-ի սիմֆոնիկ համերգով ավարտվում է «Գերմանական երաժշտության օրեր» փառատոնը, որի նախաձեռնողներն էին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը եւ Գերմանիայի դեսպանատունը Երեւանում: Ծրագրի սկզբին կհնչի Ռիխարդ Շտրաուսի «Թիլ Օյլենշպիգելի ուրախ արարքները» պոեմը, որի հիմքում է կենսահաստատ լեգենդը ժողովրդի սիրելի չարաճճի, սրամիտ եւ անհաշտ պայքարի մասին: Ռոբերտ Շումանի Դաշնամուրային կոնցերտի լավագույն կատարման համար հայտարարված մրցույթում հաղթող ճանաչվեց Երեւանի կոնսերվատորիայի ասպիրանտ Կարեն Նուրիջանյանը (դոցենտ Ինեսա Նուրիջանյանի դասարան), որը եւ հանդես կգա համերգում: Ծրագրի ավարտին կհնչի Յոհաննես Բրամսի թիվ 4 («Ողբերգական») սիմֆոնիան: Փիլիսոփայական դրամատիկական կերպարներով հարուստ քառամաս ցիկլի կիզակետն է չակոնայի ձեւով կառուցված մեծակերտ ֆինալը: Դիրիժոր՝ Լորիս Ճգնավորյան:

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 14-ին:

Համերգաշրջանի հերթական համերգներն են.

21 սեպտեմբերի. Դաշնամուրային երաժշտության երեկո: Միջազգային մրցույթի դափնեկիր Վահագն Պապյան (Իտալիա):

23 սեպտեմբերի. Կամերային երաժշտության երեկո: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի կամերային անսամբլ (ղեկավար՝ Յուրի Պողոսյան): Համերգների սկիզբը՝ ժ. 18-ին:

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահ

Սեպտեմբերի 23-ին կկայանա կամերային երաժշտության երեկո: Ելույթ կունենա Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի կամերային անսամբլը: 1975 թվականին կազմավորված այս կոլեկտիվը շնորհակալ աշխատանք է կատարում դասական եւ ժամանակակից նվագացանկի լավագույն նմուշները տարածելու ասպարեզում: Անսամբլի ղեկավարն է՝ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի կոնցերտմայստեր Յուրի Պողոսյանը:

Այդ երեկո կհնչեն վիեննական դասական դպրոցի հիմնադիրներ Յոզեֆ Հայդնի հազվադեպ կատարվող թիվ 44 («Սգո») սիմֆոնիան եւ Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտի՝ ջութակի եւ նվագախմբի համար գրված երեք պիեսները (մենակատար՝ Յուրի Պողոսյան): Ֆրանսիական իմպրեսիոնիզմի խոշորագույն ներկայացուցիչ Կլոդ Դեբյուսիի՝ տավիղի եւ լարային նվագախմբի համար գրված պարերը կնվագի Ժաննա Հովհաննիսյանը: Ծրագրի ավարտին կներկայացվի Անգլիայի 20-րդ դարի դասական Բենջամին Բրիտենի «Պարզ սիմֆոնիան»:

Համերգի սկիզբը՝ ժ. 18-ին:

Սեպտեմբերի 25-ին կկայանա համերգ դպրոցականների համար: Ելույթ կունենա Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբը՝ Գեւորգ Մուրադյանի ղեկավարությամբ: Մենակատար ասմունքող՝ Վլադիմիր Աբաջյան: Սկիզբը՝ ժ. 16-ին: Հրավիրվում են երեխաները՝ ծնողների հետ: Տոմսերը վաճառվում են:

Սեպտեմբերի 26-ին եւ հոկտեմբերի 3-ին՝ «Ճապոնական երաժշտության օրեր»:

Ստեփանակերտ

Փախստականները վերադառնում են

Սեպտեմբերի 10-ի դրությամբ Ստեփանակերտում արձանագրվել են մոտ 9 հազար փախստականներ՝ հիմնականում Մարտակերտի եւ Ասկերանի շրջաններից: Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը՝ հենվելով տեղահանված քաղաքացիների եւ մարդասիրական օգնության վարչության պետ Լեոնտի Ղուլյանից ստացված տեղեկությունների վրա: Լեռնային Ղարաբաղում վերջերս նկատվում է փախստականների զանգվածային վերադարձի միտում: Մարտակերտի շրջան է վերադարձել 9090 մարդ: Միջոցառումներ են ձեռնարկվում փախստականների մյուս մասի վերադարձն ապահովելու համար: Շրջանի առավել տուժած գյուղերում Կիչանում, Վաղուհասում, Գետավանում, Հաթերքում, Չափարում, Խունգրուբալայում, Ջանյաթաղում, Զարդախաչում եւ Գյուլաթաղում արագ տեմպերով ընթանում են անհետաձգելի շինարարական աշխատանքներ: Առաջին հերթին վերականգնվում են այն տները, որոնց տերերն արդեն վերադարձել են:

Ի դեպ, վարչության գծով մարդասիրական օգնությունը փախստականներին տրվում է միայն տեղերում:

«Ազգ»

NAAVI
AVIACORPORATION

«ՆԱԱՎԻ» ավիաընկերությունը առաջարկում է

ԵՐԵՎԱՆ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

ավիաուղի: Առաջին չվերթը կկայանա սեպտեմբերի 23-ին:

Տոմսերը վաճառվում են ընկերության գրասենյակում:

Հասցեն՝ «Սեւան» հյուրանոց, 120 սենյակ.

Հեռախոսներ՝ 56-49-78, 58-26-53

PUBLISET

digitised by A.R.A.R.@

Քաղաքական

Արցախ-Ադրբեջան. առաջին ուղղակի բանակցությունները կայացան...

Մոսկվայում ավարտվեց Ադրբեջանի Հանրապետության եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ներկայացուցիչների առաջին անմիջական հանդիպումը: Բանակցությունների ավարտից հետո (որոնք, ինչպես հայտնի է, սկզբնապես նախատեսված էին սեպտեմբերի 8-ին, բայց Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերի Ռուսաստան կատարած այցի եւ այդ երկրի բարձրագույն ղեկավարության հետ նրա հանդիպումների ու բանակցությունների անվիճելի կարեւորության պատճառով հետաձգվել էին), կողմերը հանդես եկան համատեղ հայտարարությամբ: Ի՞նչ իրական հետեւանքներ կարող են ունենալ Ադրբեջանի ԳԽ փոխնախագահ Աֆիադին Ջալիլովի եւ ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանի երկկողմ բանակցությունները:

Ինչպես հայտնի է, այդ բանակցությունների գլխավոր արդյունքը դարձավ զինադադարի ժամկետը մինչեւ առաջիկա հոկտեմբերի 5-ը երկարաձգելու մասին կողմերի համաձայնությունը, ինչպես նաեւ երկու պետությունների առաջին դեմքերի հանդիպման վերաբերյալ սկզբունքային համաձայնության ձեռքբերումը, տարբերությունը լոկ այն է, որ Ադրբեջանի Թուրան լրատվական գործակալությունը խոսում է Հեյդար Ալիեւի հետ ԼՂՀ ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Կարեն Բաբուրյանի, իսկ Ռուսաստանի Ինտերֆաքս գործակալությունը՝ ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդիպման մասին:

Ավարտված բանակցությունների մյուս կարեւոր տարրն այն է, որ կողմերն ընդունում են զուտ ուժային միջոցներով Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի լուծման անհնարինությունը. Ադրբեջանի համար դա իրոք նորություն է, քանի որ Բաքվի բոլոր նախորդ իշխանություններն ակնհայտորեն շեշտը դնում էին ԼՂՀ հայերի դեմ ռազմական գործողությունների վրա, բացի դրանից, հանդիպման մասնակիցներն ընդգծեցին, որ ԵԱՀԽ Մինսկի խորհրդաժողովը համարում են այն համաժողովը, որը կարող է դառնալ համապարփակ եւ կայուն խաղաղ կարգավորման արդյունավետ միջոց:

Համատեղ հայտարարության այս վերջին դրույթը հավանաբար պետք է գնահատել որպես Լեռնային Ղարաբաղին նվիրված բանակցություններում Ռուսաստանի նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Ռուսաստանի ԱԳՆ հատուկ հանձնարարությունների դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովի տաղանդի արդյունք, որը ԵԱՀԽ շրջանակներում, այդ թվում Անդրկովկասում, ամեն տեսակ հաշտության գործընթացների շարունակման մոլի կողմնակիցներից է: Թեեւ հարկ է նշել, որ բուն կազմակերպությունն արդեն իրեն զգալիորեն վարկաբեկել է ինչպես բազկանյան հակամարտությունների կարգավորման գործում, այնպես էլ Լեռնային Ղարաբաղին նվիրված բանակցություններում:

Իհարկե, ինքը՝ Կազիմիրովը, ջերմորեն ողջունեց բանակցությունների ավարտը, ընդգծելով, որ Մոսկվայում երկու կողմերից ակնկալում են նոր քայլեր, նախեւառաջ կրակի ու ռազմական գործողությունների լիակատար ու վերջնական դադարեցում, գրավյալ տարածքներից զորքերի դուրս բերում, հաղորդակցությունների վերականգնում եւ փախստականների շուտափույթ վերադարձ մշտական բնակության վայրեր, որի շուրջը Ադրբեջանը եւ ԼՂՀ-ն պետք է ստորագրեն համապատասխան պայմանագիր: Կազիմիրովը նախեւառաջ ակնկալում է Կուբաթլի շրջկենտրոնից եւ շրջակա գյուղերից Ղարաբաղյան զինված ուժերի իրական դուրս բերում, ինչպես նաեւ հակամարտության միջազգայնացում թույլ չտալու նպատակով հարեւան պետությունների սահմաններից դրանց հեռացում: Իսկ ինչ վերաբերում է ԼՂՀ կարգավիճակի հարցին, հատուկ հանձնարարությունների դեսպանը խոստովանեց, որ ներկա փուլում Ռուսաստանի միջնորդության նպատակն է հակամարտ կողմերին չխանգարել հաղթահարել փոխադարձ անվստահությունը, որպեսզի նրանք կարողանան անմիջականորեն հանդիպել եւ դադարեցնել արյունահեղությունը: Իսկ կարգավիճակի հարցը... վաղաժամ է:

է, հանդիմեցին: Ոչ ոք չխանգարեց, ոչ «ներքին», ոչ էլ «արտաքին» բենամիները: Կարծես թե արդյունքներն էլ առկա են: Բայց այն զգացողությունը կա, թե այս անգամ եւս ԼՂՀ-ին սպառնում են դիմել միակողմանի զիջումների: Սեպտեմբերի 13-ին մամուլի ասուլիսում Ջալիլովն անկեղծորեն խոստովանեց, որ այս բանակցություններում Ադրբեջանի նպատակն է հասնել հրադադարի եւ Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից հայկական կազմավորումների հեռացման: Նա ընդգծեց, որ Բաքուն հարգ է դնում Հայաստանի ներկայացուցիչների հետ բանակցելու մասին, եւ ԼՂՀ ներկայացուցիչների հետ ավարտված բանակցությունների ընթացքում այդ հարցի լուծումը «ճշտավորվում է»: Ադրբեջանի նոր ղեկավարությունը, հայտարարեց նա (Ինտերֆաքսի հաղորդման համաձայն), ողջունում է ամեն մի բանակցություն միայն թե այն ծառայի հակամարտության կարգավորմանը, կրակի դադարեցմանը եւ Ադրբեջանի տարածքից հայկական կազմավորումների դուրս բերմանը... ԼՂՀ արտգործնախարարն իր հերթին նշեց, որ եթե հակամարտության մեջ ԼՂՀ-ն պաշտոնապես կողմ ճանաչվեր, ապա հնարավոր կլիներ խուսափել բազմաթիվ զոհերից, եւ Բաքվի նոր ղեկավարությունն սկսում է ընդունել շրջանում գոյություն ունեցող իրողությունները, համաձայնելով ներկա ղարաբաղա-ադրբեջանական բանակցություններին:

Ավաղ, բնավ ամեն ինչ չէ, որ այդպես է: Դատելով զանգվածային լրատվության միջոցների հաղորդումներից, ինքը Հեյդար Ալիեւը եւս այցով Մոսկվայում գտնվելիս Ռուսաստանի բարձրագույն պաշտոնատար անձանց հետ բանակցությունների ժամանակ նույնպես պնդել է Լեռնային Ղարաբաղի հարցի շուրջ Հայաստանի ղեկավարության հետ անմիջական բանակցությունների անհրաժեշտությունը: Ինչպես հայտնի է, ԼՂՀ-ի եւ Ադրբեջանի պատվիրակությունների բանակցությունների ավարտից հետո, կարճատեւ աշխատանքային այցով Մոսկվա ժամանեց Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հետ 45 րոպեանոց խորհրդատվական զրույցից հետո լրագրողների հարցերին պատասխանելիս նա մասնավորապես հայտարարեց, որ միշտ պատրաստ է հանդիպում ունենալ Հեյդար Ալիեւի հետ: Իհարկե, պրն. Տեր-Պետրոսյանը կրկնեց, որ Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հարցում անհրաժեշտ է Ստեփանակերտի եւ Բաքվի անմիջական շփումը: Սակայն հազիվ թե հաջողված լինի այդ հայտարարությամբ լրագրողներից թաքցնել, որ Հեյդար Ալիեւը, ինչպես իր բոլոր նախորդները, փաստորեն հրաժարվում է ԼՂՀ-ն համարել հակամարտության լիիրավ մասնակից եւ արդեն Մոսկվային համոզել է Ադրբեջանին աջակցել անմիջական հանդիպման նախապատրաստման գործում, որը տեղի կունենա ոչ թե ԼՂՀ-ի, այլ Հայաստանի ղեկավարության հետ: Համենայն դեպս, նախ Հայաստանի նախագահի (գուցե Երեւանի նաեւ մեկ ուրիշ բարձրաստիճան պաշտոնական անձի) եւ ապա միայն Ստեփանակերտի ներկայացուցիչների հետ:

Այսպիսով, եթե որպես հիմք ընդունենք առկա տեղեկությունները, ապա առաջին փուլում խոսքը միայն ղարաբաղյան ջոկատների դուրս բերման մասին է, ըստ որում ցանկության դեպքում Կազիմիրովի խոսքերը կարելի է մեկնաբանել տարբեր ձեւով. օրինակ հենց ԼՂՀ Հադրութի շրջանը նույնպես գտնվում է «հարեւան պետության» Իրանի սահմանների մոտակայքում, եւ երկար ժամանակ լավ հայտնի ռուսական զորքերի Հադրութի սահմանապահ ջոկատը տեղափոխված էր հենց այստեղ, ուղեկալներ ուներ Ղարաբաղի շրջաններում: Այնպես որ ցանկության դեպքում կարելի է պահանջել նաեւ Հադրութից ղարաբաղցի զինվորների հեռացում... Ըստ էության, նման ակնարկ հնչեց Ա. Ջալիլովի ելույթում, երբ նա պնդում էր, թե ղարաբաղցի հայերը ֆիզիկապես չեն կարող «օկուպացնել Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսը»: Ջալիլովը ջանում է նմանվել իր նախիջեւանցի փորձված «ուսուցչին», բայց առայժմ արտահայտությունների մեջ կոպիտ է, սկզբում, խոսելով Ադրբեջանի պատվիրակության նպատակի վերաբերյալ, ասաց միայն Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից ղարաբաղցիների հեռացման մասին, իսկ վերջում արդեն խոսում էր Ադրբեջանի տարածքից հայկական կազմավորումների դուրս բերման մասին: Հիշեցնենք, որ հենց ԼՂՀ-ն միջազգային իրավունքի համաձայն համարվում է Ադրբեջանի տարածք, եւ ոչ թե ինքնուրույն պետություն: Ահա թե ինչ հեռանկար են տեսնում Բաքվի այսօրվա վարչակազմի ներկայացուցիչները:

Հարց է ծագում. պե՞տք է արդյոք նման պայմաններում համաձայնել որեւէ տեղից առաջին հերթին ղարաբաղյան կազմավորումների միակողմանի դուրսբերմանը: Հայաստանի ներկայացուցիչները չպե՞տք է արդյոք Ադրբեջանի հետ վարվող բոլոր բանակցություններում անդրդվելի հակապահանջներ առաջադրեն Շահումյանի շրջանից եւ Մարտակերտի շրջանի գրավյալ մասից Ադրբեջանի զորքերի դուրսբերման վերաբերյալ: Բացի դրանից, չէ որ կարող է տարբեր կարգի համաձայնություն լինել թելադրող կողմի պայմանների հետ. առավել Լաչինի շրջանից զորքերի դուրսբերումը կարելի էր զուգորդել Ղարաբաղի այդ (կամ որեւէ այլ) շրջանի ապառազմականացման անվերապահ պայմանի հետ, որը կանխարգելեր այնտեղ ադրբեջանական զինվորական կազմավորումների վերադարձի արգելում: Դատելով զանգվածային լրատվության միջոցների հաղորդումներից, Մոսկվայում ավարտված բանակցություններում ԼՂՀ պատվիրակությունը նման հարցադրում չի արել, ուստի հազիվ թե հնարավոր լինի դա Հայաստանի պատվիրակությունից ակնկալել Ալիեւի վարչակազմի հետ վարվելիք որեւէ բանակցությունում: Իսկ որ դա հենց այդպես կլինի, համոզում է պրն. Տեր-Պետրոսյանի այն հայտարարությունը, թե Ռուսաստանն ու Հայաստանը կողջունեն ԱՊՀ կազմի մեջ մտնելու Ադրբեջանի ցանկությունը (եւ սա այն դեպքում, երբ նոր պետությունների հանրակցության անդամակցելու հարցը, ինչպես հայտնի է, լուծվում է ընդհանուր համաձայնության սկզբունքով, եւ Հայաստանի անհամաձայնությունը բավական կլիներ, որպեսզի Ադրբեջանը ԱՊՀ-ի «նախասրահում» մնար, օրինակ, այնքան ժամանակ, մինչեւ նրա տարածքում չդադարեցվեր ըստ ազգային պատկանելության խտրականությունների հալածանքը եւ այլն): Ինչպես հայտնի է, ԼՂՀ-ն ԱՊՀ անդամ չէ, որի հետեւանքով առաջայում Բաքուն մեծապես կընդգծի միայն Երեւանի հետ բանակցելու անհրաժեշտությունը, աստիճանաբար հանելով հակամարտությանը Ղարաբաղի հայերի մասնակցության հարցը:

Ցավոք, հայկական դիվանագիտությունը թերեւս այս փուլում եւս այնքան էլ ակտիվ դիրք չի բռնել: Դա պայմանավորվա՞ծ է արդյոք Երեւանի վրա արտաքին ճնշման գործադրմամբ: Բացառված չէ: Օրինակ, ԱՄՆ-ի նախագահը Հեյդար Ալիեւին գրած նամակում բացեիբաց հայտարարում է, որ ԱՄՆ-ը Հայաստանի կառավարության վրա մեծական ճնշում է գործադրում, վկայակոչելով Հայաստանի ԱԳՆ-ին պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերի հղած դիմումը, որով կոչ է արվում Լեռնային Ղարաբաղի հայերի շրջանում Հայաստանի հեղինակությունն առավել արդյունավետորեն օգտագործել, նրանց զսպելու եւ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւերը կատարելու նպատակով... Բայց նույնիսկ արտաքին ուժեղ ճնշման պայմաններում էլ, համոզված ենք, կարելի է եւ անհրաժեշտ է սակարկել մեզ համար առավել ձեռնտու պայմաններ, ինչպես դա անում, են ասենք, ադրբեջանցիները: Իսկ գուցե ղարաբաղյան ջոկատների Աղդամ մտնելը կանխատեսված անցյալ դարի ռուսաստանցի զինվորական փորձագետ Պ. Զելգենգաուերի արտահայտության համաձայն, «ճոճանակը շարժվե՞լ է», բայց ոչ մեր կողմը:

Համենայն դեպս, հակամարտության «սառեցման» կանխատեսումը կարող է իրականանալ, նկատի ունենալով այն, որ անսպասելիորեն փոխվեց տրամադրությունը Անդրկովկասի մեկ ուրիշ մասում՝ Աբխազիայում, որտեղ աբխազներն այնուամենայնիվ մտան Սուխում: Այդ փաստը կարող է արմատապես փոխել իրավիճակը նաեւ Ղարաբաղի ռազմաճակատներում, որտեղ «հաստեցման» գործընթացները կարող են արագացվել...

16 սեպտեմբեր, 1993

Հետաքննություն

Ո՞վ է խանգարում նախագահին

Երբ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահը շաբաթական մեկ անգամ դիմում է իր ժողովրդին, ապա մեր նախագահը դերասանություն է համարում ժողովրդի հետ զանգվածային լրատվության միջոցներով շփվելու հնարավորությունը: Երբեմն-երբեմն միայն կուսակցական բեմերից խոսական ելույթներ է ունենում, որոնք ավելի շատ սեփական կուսակցությանն ու անձի արդարացմանն են ուղղված, քան ժողովրդին: Իհարկե, կարելի է ներբողել նախագահի մտավախության պատճառը, հաճախակի ելույթները կարող են անհրաժեշտ պահին ժողովրդի վրա ոչ մի ազդեցություն չթողնել, իսկ ներքաղաքական լարվածության պայմաններում հաս-հաս ասված ամեն մի խոսքը մեծ տպավորություն կգործի եւ կդառնա որոշիչ գործոն: Սակայն սա, մեղմ ասած, ինքնապահովագրություն է, պատասխանատվությունից խուսափելու փորձ:

Մյուս կողմից, նախագահը լրագրողների հետ հարաբերությունները կառուցում է շատ ավելի նուրբ ու հմտորեն: Երբեք պաշտոնական հարցազրույց չտալով, նախագահը կարող է ժամերով զրուցել արարողային որեւէ ճեպի միջանցքում կամ ինքնաթիռում հավաքված լրագրողների հետ, պատասխանել ամենատարբեր հարցերի, սակայն... արգելել որեւէ բառ տպագրել:

«Հարցազրույց չեմ տալիս», «պահեք ծայնագրիչները», սրանք նախագահի ավանդական դարձած խոսքերն են, երբ նա մոտենում է լրագրողներին: ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Ջիմի Քարտերի խորհրդականներից մեկը Սպիտակ տնից հեռանալուց հետո «Բոստոն Գլոբին» տված հարցազրույցում գրել է, թե Քարտերն ու նրա շրջապատը մամուլի ներկայացուցիչներին նայում էին որպես իրենց թշնամիների: Եւ որպեսզի ինչ-որ ձեւով նրանց կաշառեն, հրավիրում էին ճաշի, որից հետո քննադատաբար տրամադրված լրագրողների վերաբերմունքը փոխվում էր: Հայաստանի նախագահը ճաշի փոխարեն, տարին 1-2 անգամ այլախոհ մամուլի ներկայացուցիչներին տանում է ԱՊՀ գագաթաժողովների եւ ինքնաթիռների մեջ անկաշկանդ զրույցներ վարում: Բայց լրագրողների հետաքրքրությունը բավարարելուց զատ, դրանք որեւէ արժեք չեն ներկայացնում, քանի որ մնում են «փակի տակ»:

Անցած մոտ մեկ տարվա ընթացքում նախագահը ոչ մի տեղական-հանրապետական թերթի հարցազրույց չի տվել: Փոխարենը, այդ ընթացքում նախագահը հանդիպել է «Նյու Յորք թայմսի», «Ամերիկայի ձայնի», «Նեզավիսիմայա գազետայի», «Բոստոն Գլոբի», «Էն-Բի-Սի», «Բի-Բի-Սի», «Իզվեստիայի», «Էլ Ջոռնալեի» եւ մի քանի այլ օտարերկրյա թղթակիցների հետ:

Նախագահի մամուլի քարտուղարն ու մամուլի ծառայությունն այդ հարցում նույնպես անզոր են: Այս օղակներն ապարատում դիտվում են որպես ավելորդ շքեղություն եւ իբր անգամ խանգարում են «լուրջ քաղաքականություն» տանելուն: Այդ պատճառով էլ նախագահը մերժում է մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանի խնդրանքներն որեւէ տեղական թղթակցի հարցազրույց տալու կամ մամուլի ասուլիս կազմակերպելու հարցում: Իր ութամյա նախագահության ընթացքում ԱՄՆ նախագահ Դուայթ Էյզենհաուերը անցկացրել է մոտ 193 մամուլի ասուլիս: Իսկ Ջորջ Բուշը իր նախագահ ընտրվելուց հետո մեկ տարում ավելի շատ մամուլի ասուլիս է տվել, քան Ռոնալդ Ռեյգանը չորս տարվա ընթացքում: Իհարկե, որոշ չափով անհամեմատելի են ԱՄՆ եւ Հայաստանի նախագահների ծավալած գործունեության չափերն ու ուղղվածությունը, սակայն եթե այդպես շարունակվի, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը չորս տարում չորս մամուլի ասուլիս էլ չի տա:

Այդ առթիվ մամուլի նախկին քարտուղար, այժմ ԱՄՆ-ում դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը սիրում էր կրկնել, թե նախագահը պարզապես չէ եւ երբեք ոչինչ չի ասի ժողովրդին դուր գալու համար: Չնայած հարց է առաջանում. մի՞թե ասուլիսները միայն ժողովրդին դուր գալու համար պիտի լինեն: Եւ հետո լռությունը միշտ չէ, որ ոսկի է:

Արամ Աբրահամյանը փորձում է մեղմել դրությունը, ասելով թե նախագահն է միայն որոշում մամուլի ասուլիս կլինի, թե ոչ: Այդ դեպքում ո՞ւմ համար են խորհրդականները, մամուլի քարտուղարը, ի վերջո, մամուլի ծառայությունը, որոնք գոնե ժամանակ առ ժամանակ պետք է խորհուրդ տան նախագահին, որ եթե ժողովրդին չի ցանկանում դիմել, ապա գոնե մամուլի միջոցով պատասխանի այդ ժողովրդին հուզող բազմաթիվ հարցերին: Ի վիճակի՞ է, արդյոք, մամուլի քարտուղարը փոխարինել նախագահին, եթե նա ինքը շատ հաճախ տեղյակ չէ նախագահին առնչվող իրադարձություններին, անգամ Մոսկվա կամ Փարիզ այցելություններին: Մամուլի հետ աշխատանքի փորձ ունեցող երկրներում ընդունված է, որ նախագահի բոլոր այցերի ժամանակ նրան ուղեկցում են եթե ոչ լրագրողներ, ապա գոնե մամուլի քարտուղարը կամ մամուլի ծառայության որեւէ աշխատակից: Մինչդեռ Անկարա, Փարիզ, Ստեփանակերտ, մի անգամ նաեւ Մինսկ ու Մոսկվա կատարած այցելությունների ժամանակ չեն ուղեկցել ո՛չ լրագրողներ, ո՛չ էլ մամուլի ծառայության աշխատակիցներ: Ինչի՞ համար է ստեղծվել այդ ուռճացված մամուլի ծառայությունը, որպեսզի ամբողջ օրը 6 խմբագիրներ 5 տողանոց լրատվությո՞ւն տան, թե նախագահն ընդունեց այսինչին եւ քննարկեց ոչինչ չասող «այնինչ» հարցը: Այդքան խմբագիր պահելու փոխարեն մինչեւ հիմա չկա գոնե հաստիքով ամրագրված հեռուստաօպերատոր, որը լուսաբաներ նախագահական արարողակարգային աշխատանքը: Փոխարենը օգտագործվում են պետական հեռուստատեսության ուժերը՝ հեռուստատեսությունը համարելով նախագահին կից հաստատություն: Մամուլի ծառայությունը ըստ էության պետք է կատարի նախագահի լիարժեք կերպարի ստեղծման խնդիրը: Բայց եւ ֆունկցիաների խառը բացակայությունը, եւ իրավունքների, գործունեության ոլորտների անորոշությունը մամուլի ծառայությանը դնում են անհասկանալի վիճակի մեջ: Մամուլի ծառայության աշխատակիցների եւ նախագահի կապը սահմանափակվում է միջանցքում իրար բարեւելով:

Մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանը եւ մամուլի ծառայության ղեկավար Անահիտ Հովհաննիսյանը, որոնք պաշտոն ունեն անծամբ շփվելու նախագահի հետ, ստանում են ընդամենը պաշտոններ: Հեռացված կարգը չի գործում: Այլապես, ռուսական հեռուստատեսությանը ուշադիր հետեւող նախագահը չէր կարող չտեսնել այլ երկրների ղեկավարների օրինակը: Վերջին բարձ օրինակը կարելի է բերել Հեյդար Ալիեւի ծավալած քարոզչությունից: Տասնյակ լրագրողներ են ուղեկցում նրան, անգամ մասնակցում բանակցություններին: Ամերիկացի Թալբոտի եւ Ալիեւի հանդիպմանը ներկա ադրբեջանցի լրագրողներն անգամ ձայնագրում էին: Իսկ մեզ մոտ Տեր-Պետրոսյան-Թալբոթ հանդիպումից հետո ենք միայն տեղեկանում այդ մասին: Չեչնիայի նախագահի Երեւան ժամանելու մասին տեղեկանում ենք Մոսկվայից եւ այլն:

Ենթադրենք, թե նման վարքագիծը բխում է երկրի անվտանգության կամ ազգային շահերից, սակայն այս դեպքում կրկին ոչ մի իմաստ չունի որեւէ հանդիպում թաքցնել, քանի որ այդ մասին միեւնույն է, ավելի շուտ իմանում են դրսում: Այդ շահերի սահմանն առաջին

ՆԱԽԱԳԱՀՆ ՈՒ ՄԱՄՈՒԼԸ ԿԱՄ ԱՊԱՐԱՏԻ ՊԵՐՃԱՆՔՆ ՈՒ ԹՇՎԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ

Երկար ժամանակ չէինք ցանկանում անդրադառնալ այս թեմային, մտածելով, որ այն կդիտվի որպես մամուլում աղմուկ հանելու հերթական փորձ: Սակայն ժամանակը ցույց է տալիս, որ մամուլի և առհասարակ պետական քաղաքականության հետ կապված շատ հարցեր, որոնք վաղուց պետք է իրենց լուծումը ստանային ու կանոնակարգվեին, այդպես էլ մնացին բախտի քմահաճույքին գերի: Առաջխաղացման կամ որևէ արմատական փոփոխության մասին խոսք անգամ լինել չի կարող: Նախագահական ապարատի լճացումը, կադրերի, իսկ ավելի ճիշտ, որոշ անհատների շախմատային տեղափոխությունները, որոնք ձևականորեն ստեղծում են պայմանական խաղերի և անգամ որոշ քաղաքական սկզբունքներից հրաժարվելու կամ դրանց ժամանակավոր սառեցման հող, ըստ էության որևէ փոփոխություն չեն մտցնում նախագահ-մամուլ հարաբերություններում: Ինչո՞ւ: Որովհետև մինչև այժմ մշակված չեն այդ հարաբերությունները կարգավորող սկզբունքները: Ամեն ինչ թողնված է նախագահի անձնական քմահաճույքին: Նախագահական ապարատը, որ կոչված է կատարելու խորհրդատուի և ուղղություն տվողի «ծանր» պարտականությունը, զբաղված է դերերի ու դերակատարների բաշխումով:

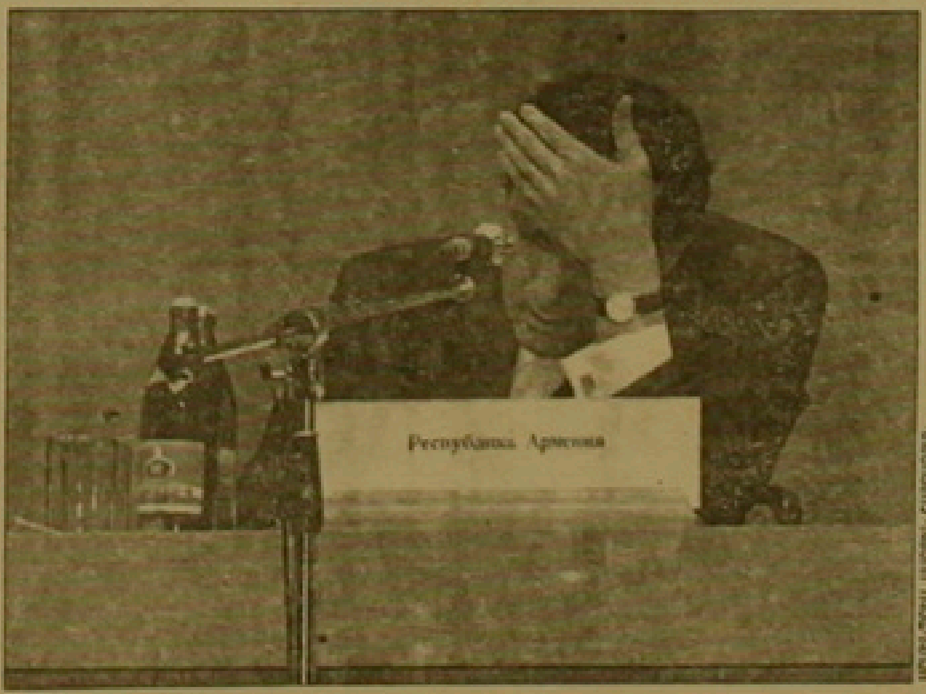

ներքին կտրում են... նախագահն ու նրա շրջապատը, հրապարակային հանդիպումներում իր «գաղտնիք» հայտարարելով Աղդամի գրավման կամ այլ քաջագործությունների մասին: Ինչո՞ւ, դարձյալ հարց է առաջանում: Գուցե հանուն սեփական անձի թմբկահարմա՞ն...

Ամենևին միտում չունենք դրականն ու բացասականը խառնել իրար, բայց ծախսավերությունն ամեն քայլի իրեն զգացնել է տալիս: Երբ Էյզենհաուերը 1952 թվականին, իր խորհրդականների հետ մեկնեց Կորեա, որտեղ տեղում պարզի ստեղծված իրավիճակը և կարգավորի ռազմական հակամարտությունը, ամերիկյան մամուլն այդ մասին իմացավ նրա վերադարձից հետո միայն: Իսկ մինչ այդ Սպիտակ տան աշխատակիցներն ամերիկյան հասարակությանը մոլորության մեջ էին գցել, լրագրողներին բաժանելով մամուլի տեղեկանք, թե իբր Նյու Յորք ժամանած նախագահը ինչ-ինչ հանդիպումներ է ունեցել: Երբ պետության և ժողովրդի շահերը պահանջում են գաղտնիության պահպանում, ապա դա պետք է նախապատրաստվի ամենայն լրջությամբ, և ոչ թե կատարված դեպքերից հետո միայն ինչ-ինչ արդարացումներ և այլ պատճառաբանություններ: Գործում է նաև հին կաղապարը. «կանգնեցրեք լուրի տարածումը»: Կարծես թե «հին, բարի» ժամանակներն են, միազիծ թերթեր, իսկ օտար գործակալությունների թղթակիցներ էլ չկան, որոնք անմիջապես դուրս են հաղորդում ստացված լուրը:

Մինչդեռ նախագահի ապարատում կամ արտգործնախարարությունում թխվող պաշտոնական հայտարարություններն այնքան են ուշացվում, որ դրանց տարածման իմաստն էլ է սպառվում, ազդեցությունն էլ: Նախագահը մի առիթով ասաց, թե լրագրողներս շատ ենք շտապում, առաջ ընկնում: Կարծես թե մեր դերը սոսկ արձանագրելն է կատարվածից հետո: Մամուլի քարտուղարի բրիֆինգները, որոնցում հիմնականում շարադրվում են նախագահի տեսակետները, առհասարակ լրագրողների համար նորություն չեն: Դրանցում հիմնականում կրկնվում է այն, ինչին արդեն տեղյակ ենք լինում նախօրեին: Բացի այդ, մամուլի քարտուղարին նախագահի կողմից հայտնած տեղեկությունները կամ կիսատ են լինում, կամ էլ ասվում չտարածելու պահանջով: Այդ դեպքում խեղաթյուրված են դուրս գալիս նաև արված հայտարարությունները: Կամ էլ մի արտառոց սովորույթ, որ հատուկ է ոչ միայն նախագահի մամուլի ծառայությանը, այլև մյուս լրատվական ծառայություններին: Երբեմն դիմում ենք որևէ հարց ճշգրտելու խնդրանքով, ուղղակի ու արագ պատասխանելու փոխարեն, հաջորդ օրերին, մամուլի ասուլիս կամ բրիֆինգ են հրավիրում: Էլ չենք ասում, որ շաբաթվա սկզբում կատարված դեպքերը մեկնաբանվում են շաբաթվա վերջում, երբ ամեն ինչ արդեն անցած գնացած է լինում: Չկա ոչ ժամանակի, ոչ իրականության, ոչ էլ պատասխանատվության զգացում, առավել ևս կա մասնագիտական անձեռնհասություն:

Ի վերջո, ինչպե՞ս է ապրում նախագահը, ինչու՞ է դեպքից դեպք այցելում շրջաններ, ի՞նչ է անում իր չորս պատի մեջ, ումի՞ց է թաքնվում: Քաղաքակիրթ երկրներում նախագահների ամեն մի քայլը հասարակության ուշադրության կենտրոնում է, հսկողության տակ: Մեզանում դա խնամքով թաքցվում է. աչքից հեռու, փորձանքից հեռու: Փոխարենը ծաղկում է ժողովրդական բանահյուսությունը՝ նախագահի ու նրա տիկնոջ ապրելակերպի, ծախսերի ու ընտանեկան պայմանների մասին, նրանց շրջապատի մասին: Մինչդեռ հավատարիմ մամուլն ու հեռուստատեսությունը լռում են: Ասենք, գուցե նրանք էլ մի լավ օրի չեն. կամ մեզ նման չգիտեն, թե ինչ է կատարվում վերին միջանցքներում ու խոհանոցներում, կամ էլ գիտեն ու հրահանգով լռում են: Թագավորի ու նազիր-վեզիրների մասին միայն լավը կամ ոչինչ...

• Ապարատը պատ է նախագահի և հասարակության միջև

Ո՞րն է նախագահական ապարատի դերը:

Այն թերևս պետք է կարգավորեր նախագահի հարաբերությունները կառավարության, Գերագույն խորհրդի, այլ գերատեսչությունների, կուսակցությունների ու հաստատությունների, ինչպես նաև սովորական քաղաքացիների հետ: Դեռ 1992 թվականի նոյեմբերին հաստատված ՀՀ նախագահական համակարգի ծառայությունների և աշխատակազմի կարգավիճակն ու գործունեության ժամանակավոր կարգը պետք է որ որոշակիություն մտցներ այդ աշխատանքում: Սակայն փորձը ցույց է տալիս, որ հիմնական սկզբունքների բացակայության պայմաններում ինչ-որ կարգ մտցնելը միայն քողարկման դեր է կատարում: Քանի տարի է անցել, բայց մինչև հիմա ճիշտ կադրային քաղաքականություն տանելու մեխանիզմներ չեն մշակվել: Մի կողմ թողնելով կառավարական մակարդակի նշանակումները, ասենք, որ այսպես թե այնպես, նախագահի ապարատում էլ հավաքվեցին պատահական մարդիկ: Հետո էլ ասում ենք, թե կադրերի ընտրությունը հիմնված է պրոֆեսիոնալիզմի և պետական մտածողության առկայության վրա: Իհարկե, ոչ:

Նախագահը մինչև այսօր չի էլ հանդիպել իր ապարատի աշխատակիցների հետ, անգամ տեղյակ չէ, թե ո՞վ է աշխատում նախագահական կոչվող այդ ապարատում: Մինչդեռ պարզ է, որ ընտրությունը կատարվել է ոչ այնքան նախագահի կամ նրա քաղաքականությանը հավատարիմ մարդկանց շարքերից, որքան նախագահի շրջապատին մոտ կանգնած անձանցից: Բնականաբար, այս հանգամանքը նույնպես չէր կարող չազդել ապարատի գործունեության վրա: Եվ երբ Աշոտ Մանուչարյանի ու Ժիրայր Լիպարիտյանի օրոք ապարատում զգացվում էր գոնե աշխատանքային մրցակցություն, ապա հիմա դա էլ չկա: Սկսվեց ապարատի լճացումը: Դեռ մեկ տարի առաջ, երբ հնարավորություն ունեցանք զրուցել նախագահի խորհրդականների, օգնականների, մամուլի քարտուղարի և աշխատակազմի ղեկավար Շահեն Կարամանուկյանի հետ, որն ընդհանրապես խուսափում է մամուլից, ընդհանուր տպավորությունն այնպիսին էր, թե նախագահական ապարատը նոր կազմավորվող կառույց է, կան թերություններ, բացթողումներ, բայց այն գործուն օղակ է: Ի՞նչ փոխվեց մեկ տարվա ընթացքում: Ապարատը գրեթե կազմալուծվեց, նշանակվեցին մի քանի նոր խորհրդականներ, ստեղծվեց վերահսկողական ծառայություն՝ տնտեսական վերլուծության և տեղական իշխանությունների ու հանրապետական մարմինների բաժիններով, թեև դրանից հետո էլ նախագահի և շրջանների կապերը չամրապնդվեցին: Ավելին, այն ժամանակ շատերն էին խոսում լծակների բացակայության մասին: Դա էլ մնաց օդում կախված: Նախագահը տասնյակ հրամանագրեր է ստորագրում, բայց թե դրանց ո՞ր մասն է իրականացվում, ոչ ոք չի հետևում: Չկա ո՛չ համակարգում, ո՛չ էլ կապ: Իհարկե, այս ամենը ինչ-որ չափով պայմանավորված է նաև Սահմանադրության բացակայությամբ, սակայն սա նույնպես արդարացում չէ:

Հիշենք, որ նախագահի օգնականներ Վահան Տեր-Ղևոնդյանն ու Արմեն Այվազյանը, մամուլի քարտուղար Ռուբեն Շուգարյանն ուղարկվեցին դիվանագիտական աշխատանքի, խորհրդականներ Ժիրայր Լիպարիտյանն ու Վահան Փափազյանը գործուղվեցին արտգործնախարարություն: Մի խոսքով, ամրապնդվելու փոխարեն ապարատը ցրվեց և փաստորեն, ապարատի տեր ու տնօրենն մնաց միայն մեկը՝ Շահեն Կարամանուկյանը: Ապարատի աշխատակիցները պնդում են, թե նա է ստեղծում նախագահի և ապարատի միջև արհեստական պատնեշը, որից այն կողմ ո՛չ նախագահն է կարողանում նայել, ո՛չ ապարատը: Այնինչ, իր՝ Շահեն Կարամանուկյանի ասելով, ապարատը պետք է օժանդակի նախագահին նրան օրենքով վերապահված իրավունքների իրագործման հարցում: Իրականում աշխատակազմի ղեկավարն իր վրա է վերցրել ապարատային աշխատանքի ողջ ծանրությունն ու նաև իշխանությունը, և զբաղվում է ոչ միայն նախագահ-մամուլ հարաբերությունների, այլև հանրապետության համար քաղաքական նշանակություն ունեցող տնտեսական հարցերով: Օրինակ, հացի մատակարարման վերահսկողությունը նախագահի հանձնարարությամբ կատարում էր Շահեն Կարամանուկյանը: Դա ցույց է տալիս, որ ոչ միայն կառավարական օղակներն են թույլ աշխատում, այլև համապատասխան չի բաշխված ծանրաբեռնվածությունը բուն ապարատի ներսում: Գոյություն չունեն կառավարության և Գերագույն խորհրդի հետ կապերի իրականացման բաժիններ: Այդ ֆունկցիան տրված է փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանին, բայց նա էլ հազիվ հասցնում է երկար-բարակ խորհրդակցություններ հրավիրել:

Արտգործնախարարության հետ կապը լուծվեց այնքանով, որ այժմ նախագահի արտաքին քաղաքականության խորհրդականներից մեկը նստում է ԱԳՆ-ում և կատարում փոխնախարարի դեր, եթե չասենք նախարարի: Մնացած խորհրդականների՝ Սամվել Գևորգյանի, Նիկոլ Շահգալդյանի, Վահան Շիրխանյանի, Արտյոմ Աբալյանցի և վերջերս նշանակված Գուրգեն Դալիբալթայանի գործունեությունը մնացել է և կմնա նախագահական ապարատի պատերի ներսում, որովհետև խորհրդականները որպես այդպիսին ոչ մի գործունեություն չեն ծավալում: Նրանք այստեղ կոչված խորհուրդներ են տալիս, որոնք նախագահը կարող է ընդունել կամ չընդունել: Ընդհանրապես խորհրդականների ինստիտուտը անորոշ ու հեղհեղուկ է: Կանչվում է մարդը, շատ հաճախ պաշտոնանկ արվելուց կամ ժամանակավոր դադարից հետո,- հիշենք Կտրիճ Սարդարյանին, Վանո Սիրադեղյանին, Վազգեն Սարգսյանին,- նոր միայն որոշվում է, թե նա ինչ աշխատանք կարող է անել: Վանո Սիրադեղյանից հետո մոտ մեկ տարի ներքին հարցերով զբաղվող ոչ մի խորհրդական չկար մինչև Սամվել Գևորգյանի գալը: Վահան Փափազյանի միջկուսակցական գծով խորհրդականի պաշտոնից հրաժարվելուց հետո, ոչ ոք այլևս չի համարձակվում այդ տեղը զբաղեցնել, եթե իհարկե այն կա: Մյուսներն Աստված գիտե, թե ինչով են զբաղված: Պետական քաղաքականությամբ զբաղվում են բոլորը՝ սկսած Գագիկ Հարությունյանից վերջացրած Սամվել Գևորգյանով: Բայց արդյունքներն արդեն իսկ խոսում են կատարված աշխատանքի մասին: Եվ երբ նախագահն ինքը չընթերցեր մամուլը, ապա դեռ հայտնի չէ, թե նրան տրվող լրատվության ծավալներն ու անաչառությունն ինչպիսի բնույթ կկրեին, թեև ապարատում հավաստիացնում են, թե լրատվության աղբյուրները բազմազան են և նախագահն ունի կողմնորոշվելու լիակատար հնարավորություն:

Նախագահ-ժողովուրդ անմիջական կապը պահպանում է ներքին հարցերի գծով օգնական Լևոն Զուրաբյանը, որի գործունեությունն ինչքան էլ նպատակաուղղված լինի, միևնույն է, որևէ ազդեցություն չի կարող ունենալ, քանի որ ինչպես նախկին օգնականներից մեկն էր ասում, օգնականը ապարատում լիակատար ազատություն չունի: Մինչդեռ, աշխատակազմում ոմանք կարծում են, թե նախագահն ամեն ինչից անկախ ունի իր գիծը և եթե խանգարող ուժեր կան, ապա դրանք ապարատում չեն: Պետք է կարծել, որ այս դեպքում դրանք հարազատ կազմակերպության մեջ են:

Ապարատի մի այլ ստորաբաժանումը թիկնապահների բանակն է, որն առանձին ուսումնասիրության թեմա է, քանի որ այդ բնագավառում թերությունները իրոք գերազանցում են բոլոր սահմանված ու չսահմանված նորմերը՝ սկսած մամուլի ներկայացուցիչների դերի թերագնահատումից, վերջացրած իրենց պարտականությունների գերագնահատումով: Ի սկզբանե չգիտես ով՝ ապարատում որոշել է, որ նախագահի թիվ մեկ թշնամին լրագրողներն են, և ամեն ինչ արվում է նրանց նախագահից հեռու պահելու համար: Գործընկերներից մեկը իրավամբ գրել էր, թե նախագահն այնքան բյուրոկրատ չէ, որքան ապարատը: Դա ինչ-որ տեղ ճիշտ է, բայց ամենևին արդարացում չէ նախագահի համար: Ի դեպ, հիշեցնենք բոլոր «անտեղյակներին», որ ՀՀ մամուլի և զանգվածային լրատվության մյուս միջոցների մասին օրենքի 28-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն, արգելվում է խանգարել լրագրողին իր մասնագիտական պարտականությունները կատարելիս:

Որևէ կառույցի ամրության գրավականներից մեկը ամբողջի մեջ յուրաքանչյուր բաղադրիչի ամրությունն է: Պետության մեջ դրանցից մեկը նաև չորրորդ իշխանությունն է: Հայաստանի պայմաններում այն կազմակերպվում է պետության կայացմանը զուգահեռ: Սակայն ի՞նչ գնով: Քուվեյթի նման երկրում չորս նախարարություններ համարվում են կարևորագույնները՝ արտաքին գործերի, ներքին գործերի, պաշտպանության և ինֆորմացիայի: Ճիշտ է, Հայաստանը Քուվեյթ չէ, բայց երեսունից ավելի նախարարություններ ունեցող փոքրիկ հանրապետությունը կարող էր իրեն թույլ տալ ունենալ նաև լրատվությամբ զբաղվող պետական մարմին, որը կարողանար գեթ լրացնել այն բացը, ինչ ի վիճակի չեն կատարել նախագահական-կառավարական համակարգերը:

Պետություն կառուցելու համար պետականության գաղափարի կամ ցանկության առկայությունը դեռևս բավարար չէ: Դրա համար անհրաժեշտ է ունենալ նաև փորձ ու կարողություն, կամ գոնե ձգտում:

Մեզանում չկա ոչ փորձը, ոչ ձգտումը: Մամուլի հետ տարվող աշխատանքը պետական քաղաքականության ընդամենը մեկ ոլորտն է, բայց գուցե ամենակարևորներից մեկը: Նախագահական-կառավարական համակարգերում մամուլի դերը պարզունակացվում է և հասցվում ընդհուպ կամակատարի աստիճանի՝ յուրաքանչյուր քննադատություն ընդունվում է հիվանդագին: Հետևություններ գրեթե չեն արվում, հակառակը՝ ամեն մի սուր խոսք համարվում է քաղաքական ինչ-ինչ ուժերի պատվեր, և մնում է նույն ջրաղացը, նույն ջուրը:

Գուցե իրոք Հայաստանին պետք է Թոմաս Ջեֆերսոնի պես նախագահ, որն ասեր՝ «Եթե որոշելու լինեի կառավարությունն առանց մամուլի, թե մամուլն առանց կառավարության, անշուշտ կնախընտրեի երկրորդը»:

ՅԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Կովկաս

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԱՐԵՎՄՈՒՏՔԸ ԲՈՑԵՐԻ ՄԵՋ

Հուլիսի 27-ին Սոչիում ստորագրված համաձայնագիրը, որով նախատեսվում էր առաջին հերթին կրակի դադարեցում վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում, ինչպես նաև զորքերի և ծանր տեխնիկայի դուրսբերում, փաստորեն այդպես էլ չկատարվեց, թեև համաձայնագրի ստորագրումից հետո ռազմաճակատում լարվածությունը փոքր-ինչ թուլացավ: Երբեմն-երբեմն կողմերը մեղադրում էին մեկը մյուսին համաձայնագրի խախտման համար, և այնուամենայնիվ հույս կար, թե վրաց-աբխազական հակամարտության խաղաղ կարգավորումը մոտ է: Վերջին իրադարձությունները, սակայն, ապացուցեցին հակառակը:

Սեպտեմբերի 16-ի վաղ առավոտյան աբխազական կազմավորումները խախտեցին Սոչիի համաձայնագիրը և լայնածավալ ռազմական գործողություններ սկսեցին Օչամչիրի շրջանում՝ գրավելով Մերկուլա, Արադու և Բեսլախուբա գյուղերի ուղղությամբ, որից հետո փորձեցին մարտերով անցնել Գուլրիփշի շրջան և անցնել Կոդորի գետը: Համենայն դեպս, այսպիսին է իրադարձությունների վերաբերյալ Վրաստանի զինված ուժերի շտաբի տեսակետը: Նույն օրը կեսօրին մարտերն ընթանում էին Օչամչիր քաղաքի մատույցներում, որտեղից վրացական կողմն արագորեն իրականացնում էր կանանց և երեխաների տեղափոխումը: Վրացական աղբյուրները հաղորդում են, թե աբխազական ուժերը հարձակվում են ռազմաճակատի գրեթե ամայի հատվածում, որտեղից արդեն դուրս են բերվել վրացական զորքերը: Միաժամանակ Օչամչիրի շրջանի ղեկավար Խուսա Գուզուչյան հայտարարել է, թե մարտերի ընթացքում վրացական ուժերը տվել են 10 սպանված և 50 վիրավոր: Նա հայտնել է նաև, թե աբխազական կողմից գրոհին մասնակցում են մոտ 500 զինվոր, երկու տանկ և երկու հետևակի մարտական մեքենա, որոնցից մեկն արդեն խփվել է: Սուխումից ստացված տվյալների համաձայն, նույն օրը երեկոյան աբխազները հրետակոծել են քաղաքի օդանավակայանը, որի հետևանքով հրդեհ է բռնկվել: Սուխում է մեկնել Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շևարդնաձեն, ինչպես նաև Ռուսաստանի արտգործնախարարի տեղակալ Բորիս Պաստուխովը, հակամարտության կարգավորման միացյալ հանձնաժողովի ռուսական կողմի ղեկավար Վալերի Շույկովը ու Վրաստանում Ռուսաստանի դեսպան Վլադիմիր Զեմսկին: Միացյալ հանձնաժողովի ռուսական կողմի ներկայացուցիչ, գեներալ Սերգեյ Կուդինովը հայտարարել է, թե Օչամչիրի շրջանում եռակողմ դիտորդական կետերն առայժմ չեն հանվել, սակայն եթե ռազմական գործողությունները շարունակվեն, դրանք կտեղափոխվեն ավելի ապահով վայրեր: Ի դեպ, աբխազական կողմի տվյալներով, վրացական ուժերը Կոդորի գետի մոտ գերի են վերցրել ռուսաստանյան 20 դիտորդների:

Աբխազական տանկերը մտան Սուխում

Ավելի ուշ Շևարդնաձեն հայտարարել է, թե աբխազական տանկերը մտել են Սուխում: Նա չի բացառել Վրաստանում համընդհանուր զորահավաք հայտարարելը՝ միաժամանակ տեղեկացնելով, թե այդ հարցը վերջնականապես կորոշվի Սուխումում: Իր հերթին աբխազական խորհրդարանի լրատվական ծառայությունը հայտարարել է, թե Սուխում են մտել միայն առանձին կազմավորումներ, որոնք չեն ենթարկվում հրամանատարությանը: Ըստ այդ հայտարարության, Աբխազիայի զինված ուժերի հրամանատարությունը միջոցներ է ձեռնարկում այդ կազմավորումների վրա վերահսկողություն սահմանելու ուղղությամբ:

Միաժամանակ Վրաստանի ներքին զորքերի հրամանատար, Շևարդնաձեի գլխավոր ռազմական խորհրդատու Վլադիմիր Չիկովանին տեղեկացրել է, թե Նովի Աֆոն քաղաքից դեպի Սուխում է շարժվում աբխազական զրահատեխնիկայի շարասյունը: Ըստ Չիկովանու, դրությունը բարդանում է նաև նրանով, որ Վրաստանի հիմնական բեռնատար նավահանգիստը՝ Փոթին, որտեղ գտնվում է Աբխազիայից դուրս բերված վրացական զրահատեխնիկայի մեծ մասը, լիովին շրջապատված է նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների ուժերով, և այնտեղից Աբխազիա զրահատեխնիկա ուղարկելն անհնար է: Ի դեպ, չճշտված տվյալներով, զվիադականների 800 հոգանոց զինված ջոկատը Վախթանգ Կոբալիայի գլխավորությամբ շարժվում է Աբխազիայի ուղղությամբ: Հիշեցնենք, որ ավելի վաղ՝ սեպտեմբերի լույս 15-ի գիշերը զվիադականներն անհաջող գրոհ էին ձեռնարկել Սամտրեդիա քաղաքի վրա: Ըստ վրացական աղբյուրների, սեպտեմբերի 16-ին նախկին նախագահի կողմնակիցները նոր գրոհ են ձեռնարկել քաղաքի ուղղությամբ, սակայն գրոհը կասեցվել է:

Նույն օրը երեկոյան, ըստ վրացական աղբյուրների, վրացական ուժերը շարունակում էին պահպանել քաղաքի ծայրամասային շրջաններից մեկը, իսկ աբխազական կազմավորումներին այդպես էլ չի հաջողվել գրավել քաղաքի կենտրոնը: Միաժամանակ քաղաքը գրոհող աբխազական ուժերի հրամանատարությունը դիմել է Սուխումի բնակիչներին՝ հայտարարելով, թե իրենց նպատակը միայն քաղաքն ազատագրելն է, և նրանց, ովքեր զենքը վայր կդնեն և չեն դիմադրի, կերաշխավորվի անձեռնմխելիություն: Հայտարարության մեջ միաժամանակ ասվում է, թե Սոչիի համաձայնագիրը խախտվել է վրացական կողմի մեղքով՝ դուրս չի բերվել վրացական զրահատեխնիկան, չի վերականգնվել Սուխումի օրինական իշխանությունների գործունեությունը, շրջափակման մեջ են մնում Տկվարչելին, Օչամչիրի շրջանը և այլն:

Երեկ առավոտյան մարտերը Սուխումի արվարձաններում շարունակվում էին: Ըստ աբխազական աղբյուրների, նախօրեին քաղաք մտած աբխազական կազմավորումները հսկողության տակ են վերցրել քաղաքի մի մասը, այդ թվում երկաթուղային կայանը և այլ հանգուցային կետեր: Իրենց հերթին, վրացական աղբյուրները հաղորդում են, թե վրացական ուժերը քաղաքից դուրս են մղել աբխազական ջոկատներին, իսկ Օչամչիրի շրջանում ետ մղել նրանց դեպի Տկվարչելի: Ըստ նույն աղբյուրների, Սուխումին ենթարկվել է ուժգին հրետակոծության, որի հետևանքով զոհվել է 20, վիրավորվել ավելի քան 100 խաղաղ բնակիչ: Երեկ առավոտյան հրետակոծությունը շարունակվել է: Կան նոր զոհեր:

Վրաստանը դիմում է Ռուսաստանին

Էդուարդ Շևարդնաձեն շտապ կարգով դիմել է Բորիս Ելցինին՝ հայտարարելով, թե աբխազները ցանկացած պահի կարող են մտնել անպաշտպան Սուխում, և իրեն ոչինչ չի մնում անել, բացի այնտեղ գնալուց և մերկ ձեռքերով քաղաքը պաշտպանելուց: Միաժամանակ Վրաստանի խորհրդարանի խոսնակ Վախթանգ Գոգուաձեն նամակ է հղել Ելցինին, Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրևին և պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովին, որտեղ Ռուսաստանին մեղադրել է վերջին իրադարձությունների համար և հայտարարել, թե «Ռուսաստանին, ըստ երևույթին, սպասում է գերբնական աղետ»: Շևարդնաձեն իր հերթին հայտարարել է, թե ինքը թույլատրել է ռուսական զորքերին ռազմական ուժ կիրառել Աբխազիայում իրավիճակը վերականգնելու համար: Նա հույս է հայտնել, թե Վրաստանի իրադրությունը շտապ կարգով կքննարկվի ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նիստում: Վրաստանի ղեկավարը հայտարարել է նաև, թե կմնա Սուխումում մինչև իրավիճակի կարգավորումը:

Ռուսաստանի կառավարությունն Աբխազիայի ղեկավարությունից պահանջել է անհապաղ դադարեցնել ռազմական գործողությունները և ետ քաշել կազմավորումները, այլապես դա կարող է դիտվել որպես մարտահրավեր՝ դրանից բխող քաղաքական և տնտեսական հետևանքներով: Սեպտեմբերի 16-ին հրապարակված հայտարարության մեջ ասվում է, թե այդ գործողությունները հնարավոր չէ արդարացնել, եթե նույնիսկ վրացական կողմը խախտել է Սոչիի համաձայնագիրը: Նույն օրը երեկոյան Սուխում է ժամանել Պավել Գրաչովը, որը նախատեսում է հանդիպում ունենալ Շևարդնաձեի հետ: Հետաքրքիրն այն է, որ չի բացառվում հանդիպմանը Աբխազիայի ղեկավար Վլադիսլավ Արձինբայի մասնակցությունը:

Ռուսական զորքերը մասնակցո՞ւմ են մարտերին

Երեկ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարի՝ հասարակայնության հետ կապերի գծով օգնական Ելենա Ագապովան հերքել է այն տեղեկությունները, թե Անդրկովկասում ռուսական զորքերին հրամայվել է կասեցնել աբխազների առաջխաղացումը դեպի Սուխում: Ըստ Ագապովայի, ռուսական զորքերը ռազմական գործողություններին չեն մասնակցում: Սակայն Անդրկովկասի ռուսական զորքերի շտաբի լրատվական կենտրոնից հայտնել են, թե Աբխազիայում տեղաբաշխված ռուսական զորքերը չեն ենթարկվում հրամանատարությանը, ուստի նրանց գործունեության վերաբերյալ որևէ հայտարարություն անելը ճիշտ չի լինի: Ի դեպ, սեպտեմբերի 16-ին Գուդաութա է ժամանել Անդրկովկասում ռուսական զորքերի հրամանատար Ֆյոդոր Ռեուտը: Այցելության նպատակների մասին ոչինչ հայտնի չէ:

Վրաստանի պաշտպանության նախարարությունից հայտնել են, թե Աբխազիայում տեղաբաշխված ռուսական զորքերը պատասխան կրակ են բացել աբխազական կազմավորումների վրա, որոնք գրոհում էին Օչամչիրի շրջանում: Ռուսական կողմից տուժածներ չեն եղել: Երեկ Ռուսաստանի խորհրդարանի նիստի ժամանակ պատգամավոր Իվան Շաշվիաշվիլին հայտարարել է, թե հավաստի աղբյուրներից իրեն հայտնի է դարձել, որ Տուլայի և Պսկովի ռուսաստանյան դեսանտային զնդերը բերվել են բարձր մարտական պատրաստության և նույն օրը տեղափոխվելու են Գուդաութա: «Ռուսաստանը ներքաշվում է լայնածավալ պատերազմների մեջ», ասել է նա: Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի ՍՈՒ-25 ռազմական ինքնաթիռին, որը գրանցված էր Գուդաութայի օդանավակայանում և սեպտեմբերի 16-ին վթարի ենթարկվելով ծովն էր ընկել Նովի Աֆոն քաղաքից մեկուկես կմ հեռավորության վրա, ապա պարզվել է, որ վթարի պատճառը զուտ տեխնիկական անսարքությունն է եղել:

Պատրաստեց
ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

Մոսկվա

Ռուսաստանում պատրաստվում է հետադեմ ուժերի դավադրությո՞ւն

Մոսկվայից վերադառնալուց հետո Վրաստանի պաշտպանության նախարար Գեորգի Կարկարաշվիլին լրագրողներին տված հարցազրույցում հայտարարեց. «Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովի հետ մեր հանդիպումը շատ արգասավոր էր: Լուծվեցին Վրաստանի համար կարևոր բազմաթիվ հարցեր: Սակայն Արևմտյան Վրաստանի իրադրության կապակցությամբ ես ստիպված եղա ընդհատել այցը, որը պետք է տևեր երեք օր»: Բացի դրանից, Կարկարաշվիլին հայտարարեց, որ հիմա ինքը իրոք տեսնում է, որ պատրաստվում է Ռուսաստանի հետադիմական ուժերի դավադրություն, որոնց մեջ մտնում են Եգոր Լիգաչովի և Ալբերտ Մակաշովի նման մարդիկ: Նրա կարծիքով, այդ դավադրությունն ուղղված է ոչ միայն Վրաստանի, այլև Ռուսաստանի դեմ: Նրանց հետ գործակցող նախկին նախագահի կողմնակիցները փորձում են ամեն ինչ անել ձախողելու Վրաստանի ու Ռուսաստանի պայմանագրի ստորագրումը: «Վրաստանում սցենարը զարգանում է Ադրբեջանի օրինակով, լոկ այն տարբերությամբ, որ այնտեղ իշխանության գլուխ անցան այնպիսի ուժեր, որոնք ձգտում են երկիրը վերադարձնել ժողովրդավարական ուղի: Իսկ Վրաստանում փորձում են իշխանության գլուխ անցնել ռևանշիստական հակաժողովրդավարական ուժերը», հայտարարեց Գեորգի Կարկարաշվիլին: Նախարարը չբացառեց այն բանի հնարավորությունը, որ Ռուսաստանի հատուկ ծառայություններում լինեն մարդիկ, որոնց դուր չգան ինչպես բուն Ռուսաստանի, այնպես էլ Վրաստանի իրադարձությունները, և որոնք կփորձեն փոխել իրավիճակը: Խոսելով նախկին նախագահ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների հարձակման մասին, պաշտպանության նախարարը հայտարարեց, որ նրանց պետք է հակահարված տալ, այլապես Վրաստանը կկործանվի: Նա նաև ընդգծեց, որ պետության ղեկավար Էդուարդ Շևարդնաձեն Վրաստանի շահերի համար մարտնչող սուրբ մարդ է, և ինքը նրան ավելի շատ է հավատում, քան աշխարհում որևէ մեկին:

ՆՏ

Լուրերի հոսք

Գայդարը չի կարող անտարբեր մնալ

Եգոր Գայդարի թիմի լավատեղյակ անդամներից մեկն ԻՖ-ին սեպտեմբերի 16-ին տված բացառիկ հարցազրույցում հավաստեց, որ Ռուսաստանի նախագահը որոշել է նրան նշանակել առաջին փոխվարչապետ, իսկ Գայդարը տվել է իր համաձայնությունը: Գայդարի մերձավորները նրան փորձել են հետ պահել այդ քայլից, նրանք ուշադրություն են հրավիրել այն բանի վրա, որ ներկա իրավիճակը հիշեցնում է երկրի 1991 թ. իրադրությունը. արժեզրկումը կազմում է ամսական մոտ 30 տոկոս, սպառնում են ծանր աշուն ու ձմեռ, անխուսափելի են ջեռուցման և տրանսպորտի հետ կապված դժվարությունները: Ռուսաստանի կառավարությունը հավանաբար ստիպված լինի ընդունել լուրջ, ակնհայտորեն անհաճո որոշումներ, ընդգծեց Գայդարի ներկայացուցիչը: Գայդարին խորհուրդ էին տվել սպասել այն պահին, երբ «Ռուսաստանի տնտեսության ուկրաինացումը կհասնի այնպիսի օրհասական նշաձողի, երբ լայն զանգվածները կըմբռնեն հիվանդագին, բայց անհրաժեշտ քայլերի անհրաժեշտությունը»: Սակայն Գայդարը պատասխանել է. «Գուցե դա կլիներ քաղաքականապես ճիշտ, բայց անբարոյական»: Գայդարի թիմի ներկայացուցիչն ասաց, որ «նա չի կարող հանգիստ նայել, թե ինչպես են խեղդում իր հոգեզավակին՝ ռուսաստանյան բարեփոխումները, ինչպես են դրանք ընչահեղձ լինում անվարժ ձեռքերում»:

ԻՖ

Կեբիչը կողմնակից է նորացված միությանը

Բելառուսի վարչապետ Վյաչեսլավ Կեբիչը անարդյունավետ է համարում ԱՊՀ գործունեությունը: Ելույթ ունենալով Մոգիլևի նավթավերամշակման գործարանի աշխատավորական կոլեկտիվի հետ հանդիպման ժամանակ, նա նշեց, որ ԱՊՀ շրջանակներում ստորագրվել է 100-ից ավելի փաստաթուղթ, որոնք փաստորեն չեն կատարվում «ոչ մի հանրապետությունում, ոչ մի ուղղությամբ»: Վարչապետն արտահայտվեց նոր հիմքի վրա նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների միության ստեղծման օգտին: «Ես, չկարողանալով Բելովեժյան թավուտում մինչև վերջ կանխատեսել հետագա քաղաքական իրավիճակը և խղճիս վրա ունենալով սեփական ժողովրդի հանդեպ պատասխանատվության բեռը, ամեն ինչ կանեմ, որպեսզի ԽՍՀՄ-ը չվերածնվի (դա փաստորեն անհնար է), բայց միություն կստեղծվի նորացված ձևով», հայտարարեց Կեբիչը:

ԻՖ

Պահանջում են Օլեգ Լոբովի հրաժարականը

Ռուսաստանի ժողովրդավարական կազմակերպությունների հասարակական կոմիտեն դիմել է նախագահ Բորիս Ելցինին և վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինին՝ պահանջելով էկոնոմիկայի նախարար Օլեգ Լոբովի անհապաղ հրաժարականը: Փաստաթղթում նշվում է, որ կառավարության ղեկավարին հասցեագրած իր գրության մեջ վերջինս հերթական փորձն է արել փոփոխելու երկրում իրականացվող սեփականաշնորհման սկզբունքները, ըստ էության բռնելով ԳԽ հետադեմ մեծամասնության դիրքը: Եթե Լոբովի առաջարկությունները ընդունվեն, սեփականաշնորհումը կվերածվի զուտ նոմենկլատուրային գործընթացի, երբ պետական սեփականությունը հեշտությամբ կանցնի բարձրաստիճան պաշտոնյաների մերձավորների և ժողպատգամավորների նեղ շրջանակին: Դիմումի մեջ քննադատվել են նաև արդյունաբերության կայունացման նպատակով նախարարի հանձնարարած միջոցառումները. արժեթղթերի շուկայի զարգացման զսպում, ֆինանսական շուկայի վերահսկման վարչարարական մեթոդների խստացում, տնտեսության մեջ ապրանքով չապահովված պետական դրամական ներարկումներ և այլն: «Լոբովի առաջարկությունների իրագործումն անկասկածորեն կհանգեցնի շուկայական բարեփոխումների դադարեցմանը, Ռուսաստանը կնետի գերարժեզրկման անդունդը», ասվում է դիմումի վերջում:

Սնարֆ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր Հաստ

Վոռոնինն ուզում է դառնալ Ռուսաստանի հաջորդ նախագահ

Քաղաքական կուսակցությունների ու շարժումների ցենտրիստական բլոկը կոչով դիմել է Ռուսաստանի 107 մլն ընտրողներին, քաղաքական կուսակցություններին ու շարժումներին, կոչ անելով առաջիկա հինգ-վեց ամսում հանդես գալ նախագահի եւ խորհրդարանի վաղաժամկետ ընտրությունների պահանջով: Այս մասին ասվում է հինգշաբթի օրը բլոկի նախագահ Վլադիմիր Վոռոնինի մամուլի ասուլիսում տարածված քաղաքական մանիֆեստում: Առաջիկա ընտրությունների ընթացքում Վոռոնինը հույս ունի ընտրվել Ռուսաստանի նախագահ: ԻԹԱՌ-ի հարցերին պատասխանելիս նա հայտարարեց, որ իր ընտրությունը կնշանակի ցենտրիստական բլոկի մշակած սահմանադրության նախագծի ընդունում, որի համաձայն նախագահը նշանակում է կառավարություն եւ խորհրդարանի զույգ պալատների անդամներին: Այսպիսով, ասաց Վոռոնինը, նախագահի հետ միաժամանակ ժողովրդի ընտրած խորհրդարանն անհապաղ կցրվի: ԻԹ

Մոլդովա-Թուրքմենստան պայմանագիրը

Մոլդովան եւ Թուրքմենստանը կնքել են 1994 թ. միջկառավարական առեւտրատնտեսական համաձայնագիր, ըստ որի Մոլդովան կստանա 100 հազար տոննա մազութ, 100 հազար տոննա այլ վառելիք, 10 հազար տոննա բամբակ, ինչպես նաեւ 1 մլրդ խմ գազ: Դրա փոխարեն կուղարկվեն տրակտորներ, պոմպեր, սառնարաններ, կարել, գինի եւ թեթեւ արդյունաբերության ապրանքներ: ԻԹ

Մոսկոուն կօգնի սահմանապահներին

Արծակուրդներից հետո կայացած Մոսկոուի առաջին նիստում պատգամավորները նախագահին առաջարկեցին փաստաթղթեր պատրաստել տաջիկաֆղանական սահմանի մոսկովյան սահմանապահ ջոկատի ղեկավարությունը ստանձնելու մասին: Մոսկոուի նախագահ Նիկոլայ Գոնչարը խոստացավ 10 մլն. ռուբլի հայթայթել անհրաժեշտ դեղորայքի, հագուստի, սննդամթերքի, ինչպես նաեւ դպրոցական պարագաների ձեռք բերման համար: ԻԹ

ԽՍՀՄ ժողովուրդների համաժողով

Սեպտեմբերի 20-ին Մոսկվայում կայանալիք ԽՍՀՄ ժողովուրդների համաժողովի հիմնական նպատակը կլինի համամիութենական կուսակցության եւ մշտական գործող համաժողովի ստեղծումը: Այդ մասին է ասել կազմկոմիտեի անդամ Յուրի Իգլումովը: Նրա խոսքերով, այս հավաքը չի ունենա ծայրահեղական բնույթ եւ ազգային համաձայնության կուսակցության ու այլ իշխանական կառույցների ստեղծում չի նախատեսվում: Նախնական տվյալներով, համաժողովին կմասնակցեն Ռուսլան Խասբուլատովը, Ալեքսանդր Ռուցկոյը, Վալենտին Զորկինը, հայրենասիրական ու ձախ մի շարք կազմակերպություններ, ինչպես նաեւ՝ ժողովրդավարական պարտիաների շարժումը եւ ռուսական ուղղափառ եկեղեցին: Համաժողովի կազմկոմիտեի անդամների թվում են Արկադի Վոլսկին, Անատոլի Լուկյանովը, Նիկիտա Միխալկովը եւ Յուրի Սկոկովը: Հավաքը տեղի կունենա ՄԽԱՏ-ի շենքում, ժամը 10-ին: ԻԹ

Տաջիկստանի ՆԳՆ առգրավում է անօրինական զենքը

Համաձայն Տաջիկստանի ՆԳՆ հաղորդման, հանրապետությունում բացահայտվում է հանցագործությունների 60 տոկոսը, իսկ Դուշանբեում՝ 63: Սեպտեմբերին գրանցված 444 հանցագործություններից բարձր հետեւանքով բացահայտվել են 270-ը, բնակչությունից առգրավվել է 67 միավոր անօրինական պահվող զենք: Այսպիսով, տարվա սկզբից, ի կատարումն զինաթափման մասին հրամանագրի, արդեն առգրավվել է 6469 միավոր զենք: ԻԹ

Կրոն

Կգնա՞ արդյոք հայոց պատրիարքը Մոնակո

2000 թվականի օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաքի կոչման հավակնորդներից է նաեւ Ստամբուլը: Այս ուղղությամբ թուրքական կառավարությունն ամեն ինչ անում է իր երկիրը համաշխարհային հանրության աչքին վճռորոշ երանգներով ներկայացնելու համար: Նա պատրաստ է ներարկել իր բոլոր ուժերը: Նույն նպատակով սեպտեմբերի 23-ին Մոնակոյում տեղի ունենալիք հանդիպմանը, որին մասնակցելու է Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերը՝ մոտավորապես 200 հոգուց բաղկացած կազմով: Վերջիններիս մաս են կազմելու գործարարներ եւ ճարտարապետական ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Այդ երկրում գործող կրոնների եղբայրական միասնականությունը փաստելու նպատակադրությամբ վարչապետն ուզում է իր հետ տանել նաեւ բոլոր կրոնապետներին: Հիշյալ նախաձեռնության նպատակը մեկն է. ցույց տալ, որ Ստամբուլն այն քաղաքն է, որտեղ «բոլոր կրոնները դարեր ի վեր ազատ կգործեն»: Օլիմպիադայի կազմակերպիչները կարեւոր ունեն կրոնապետների զորակցության:

Չիլլերը առաջինն իր հրավերն ուղղել է երկրի կրոնական տեսուչ Մեհմեդ Նուրի Յըլմազին: Եթե վերջինս ընդունի այն, հրավերը պիտի փոխանցվի Հռոմի պապից հետո քրիստոնեական աշխարհի մեծագույն ներկայացուցիչ հունաց Բարթողոմեոս պատրիարքին եւ Թուրքիայի հայոց պատրիարք Գարեգին արք. Գազանճյանին: Հրավիրվելու են նաեւ հրեից խախամապետ Դավիդ Աբեռո, կաթոլիկ հայոց փոխանորդ Հովհաննես արք. Չոլաքյանը, լատին եկեղեցու հոգեւոր պետ Լուի Փելաթրը եւ բուրք ուղղափառ եկեղեցին, որ առայժմ կրոնապետ չունի:

Ինչպես տեղեկանում ենք Ստամբուլում լույս տեսնող «Մարմարա» օրաթերթի օգոստոսի 9-ի համարից, հայոց պատրիարքին տրված այն հարցին, թե նա ի՞նչ է մտածում նշված լուրերի մասին, պատասխանել է, որ «տակավին այդպիսի հրավեր ստացված չէ»: Անենք սակայն, որ նման հրավերին ընթացք տալու համար արդեն լուրջ արգելք կա: Բանն այն է, որ ամիսներ առաջ նշանակված եպիսկոպոսական ժողովը, որ տեղի է ունենալու Էջմիածնում եւ որին մասնակցելու է նաեւ պատրիարք հայրը, զուգադիպում է Մոնակոյի գագաթնաժողովի անցկացման օրերին: Լ. Լ.

Մեր Զրահը

Էլեկտրաբառեր

* Կինն առանց գինու եւ գինին առանց կնոջ կհաղթե՞ն մեր ժամանակի հերոսին:

* Մի ծառ իմ լուսամուտի տակ ըմպում է արեւի քաղցրությունն ու երկնքի ջուրը, տառապում է քամիների տարուբերումից եւ սպասում իր նոր մարմնավորմանը: Նրան ինչո՞վ կարող են օգնել ծառան վառելիք նախապատրաստողները:

* Գլխի դիրքը կախում ունի՞ բովանդակությունից:

* Միջկուսակցական պայքարի հիմնական խնդիրն այն է, որ յուրաքանչյուր կուսակցություն իրեն վերագրի ազգային առումով ձեռք բերված հաջողությունները:

* Եսակենտրոն զարմանք. ես ինձ սիրում եմ, այդ ինչպե՞ս է, որ ուրիշներն ինձ չեն սիրում:

* Եթե մատը մատանու համար է, դաստակը՝ ապարանջանի, եւ ականջը՝ օղի համար, ուրեմն մարդը դագաղի համար է ստեղծված:

* Թիկունքով նստելու դեպքում չես վիրավորում, ընդհակառակը վստահում ես, որ քեզ թիկունքից չեն խփելու:

* Պետական հանցագործություն. Պետության կատարած հանցագործություն:

Յոսանքը
ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ

Վշտի ծիծաղ

* – Ինչո՞ւ մեր դատավորները անգլիական դատավորների նման գլխներին կեղծամներ չեն դնում:
– Որովհետեւ մեր դատավորներն այնքան ազնիվ ու անկաշառ են, որ մի մազ կեղծություն անգամ չեն հանդուրժում, էլ ուր մնաց՝ մի ամբողջ կեղծամ: Բայց ես չեմ հասկանում, ինչո՞ւ է իմ ախտի միջի եփած հավը ծիծաղում:

* – Ասում են, Ամերիկայում առավել վտանգավոր հանցագործներին էլեկտրական աթոռին են նստեցնում:
– Երանի այդպիսի աթոռներ մեզ մոտ էլ լինեին:
– Քո ինչի՞ն է պետք այդ հրեշավոր էլեկտրական աթոռը:
– Աթոռին միացումներ կանեինք:

* – Ասում են, մեզ մոտ, բանտերում, հանցագործներին տանջելու համար նրանց խցերում գիշերները պայծառ լույս է վառվում:
– Ահա թե ինչու են այդքան շատացել հանցագործությունները:
– Ի՞նչ կապ ունի:
– Մարդիկ լույսի են ձգտում:

* – Ինչո՞ւ ՄԱԿ-ը եւ ԵԱՀԽ-ն չեն զբաղվում ազգային փոքրամասնությունների շահերի պաշտպանությամբ:
– Որովհետեւ նրանք զբաղված են ավելի կարեւոր գործով:
– Ի՞նչ գործով:
– Սեփական փոքրամասնությունների շահերի պաշտպանության գործով:

ԱՐԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

Սեպտեմբերի 11-ին մեկնարկեց բասկետբոլի կանանց Ֆրանսիայի 1-ին դիվիզիոնի (բարձրագույն խումբ) առաջնությունը: Ինչպես հայտնի է, մեծ հեղինակություն ունեցող Ֆրանսիայի բարձրակարգ այդ մրցաշարին առաջին անգամ մասնակցելու են նաեւ Հայաստանի երկու ներկայացուցիչներ՝ Անահիտ Հակոբյանն ու Լյուբով Ալեքսանդրովա-Քոչարյանը, որոնք ըստ պայմանագրի 8 ամիս պետք է հանդես գան Լունակի «Սերեն» թիմում: Ֆրանսիայի ուժեղագույնների խմբում ընդգրկված է 12 թիմ: Առաջին տուրում «Սերեն-Լունակին» ահեղ մրցակից էր բաժին ընկել՝ «Վալանսիեն-Օրշին», որը Ֆրանսիայի բրոնզե մեդալակիրն է, Ռոնկեսսիի գավաթի վերջին խաղարկության կիսաեզրափակիչի մասնակիցը եւ Ֆրանսիայի չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդներից մեկը: Վալանսիենի թիմին լավ են ճանաչում թե Հակոբյանը եւ թե Ալեքսանդրովան, քանի որ ամիսին Ֆրանսիա կատարած ուղեւորության ժամանակ Հայաստանի հավաքականի կազմում երեք անգամ մրցել են «Օրշիի» հետ: «Վալանսիեն-Օրշին» ավելի է հզորացել շնորհիվ լավ համալրման: Այդ թիմը պայմանագիր է կնքել ամերիկացի Ստիլսի հետ (197 սմ), որը Հայաստանի հավաքականի հետ առաջին խաղում 58 միավոր վաստակեց, բացի այդ լուրջ վնասվածքից հետո ապաքինվել է մյուս ամերիկացին՝ Ջոնսը, որը Ֆրանսիայի նախորդ առաջնության ամենաարդյունավետ խաղացողն էր (22 հանդիպում՝ 491 միավոր, միջինը մեկ խաղում՝ 22.3 միավոր): Անահիտ Հակոբյանը եւ Լյուբով Ալեքսանդրովան Ֆրանսիա ժամանեցին սեպտեմբերի 10-ին եւ հաջորդ օրն անմիջապես մասնակցեցին առաջին խաղին, որը տեղի ունեցավ մրցակցի հարկի տակ՝ Վալանսիենում: Այդ այն դեպքում, որ չհանգստած հոգնածության թույլը, գնացքով հսկայական ճանապարհ էին կտրել նախ դեպի Ֆրանսիայի հարավ՝ Լունակ, ապա ավտոբուսով «Սերենի» հետ դեպի հյուսիս՝ Վալանսիեն: Մեր աղջիկները ծանոթ չէին թիմակիցների խաղին, չհասցրին համատեղ ուսուցողական որեւէ խաղ անցկացնել եւ միանգամից դուրս եկան պաշտոնական խաղի: «Սերենի» գլխավոր մարզիչ ժան Պաուլ Պուպուրնանը հանդիպումից առաջ խոստովանեց, որ ոչ մի հույս չի կապում այդ խաղի հետ եւ դիտում է որպես փորձամրցում: Այնուամենայնիվ «Սերեն-Լունակը» առաջին կեսում կարողացավ լուրջ դիմադրություն ցույց տալ ուժեղ մրցակցին: Այն ավարտվեց 42-36 հաշվով հօգուտ խաղահրապարակի տերերի: Երկրորդ կեսում մեր աղջիկների հոգնածությունն իրեն զգացնել տվեց եւ, բացի այդ, հակառակի պես «Օրշիի» խաղացողների երեք միավորանոց ամեն մի նետում հաջող էր ստացվում: Ի վերջո «Վալանսիեն-Օրշին» հաղթեց 97-58 հաշվով: Ամբողջ հանդիպման ամենաարդյունավետ խաղացողը Լյուբով Ալեքսանդրովա-Քոչարյանն էր, որը վաստակեց 17 միավոր եւ միակն էր, որ մասնակցեց ամբողջ խաղին (40 րոպե): Նրանից ընդամենը մեկ րոպե պակաս անցկացրեց Անահիտ Հակոբյանը, որը 5 տուգանք ստացավ եւ խաղահրապարակը թողեց վերջին րոպեին: Հակոբյանը վաստակեց 9 միավոր, դա թիմի երկրորդ ցուցանիշն էր: Երբ Անահիտը 3 միավորանոց երեք անվրեպ նետում կատարեց, նրան անմիջապես ափսոսանքների մեջ առան բարձրահասակ Ստիլսն ու Ջոնսը: Չնայած խոշոր հաշվին, ժան Պաուլ Պուպուրնանը գոհ էր իր թիմի եւ մասնավորապես մեր աղջիկների խաղից: Նրա կարծիքով, կարեւորն այսօր կայանալիք երկրորդ տուրի հանդիպումն է, որը տեղի է ունենալու Լունակում. «Սերենը» ընդունելու է «Ռուանին», որն առաջին տուրում 55-49 (28-25) հաշվով հաղթել է «Բուրժին»: Ահա առաջին տուրի մյուս հանդիպումների արդյունքները.

«Էս»-«Տարբ» 75-89 (40-44)
«Ստրասբուրգ»-«Քլերմոն» 50-56 (27-23)
«Կամպիզալ Նիս»-«Միրանդ» 85-99 (44-47)
«Շալլ»-«Մոնֆերան» 75-59 (40-30).

ԱՇԽԱՐՈՒՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

«Օլիմպիկն» այնուամենայնիվ զրկվեց չեմպիոնների մրցաշարից

Մարսելի «Օլիմպիկին» չեմպիոնների գավաթի հերթական խաղարկությունից զրկելու ՈՒԵՖԱ-ի որոշումից հետո թիմի նախագահ Բեռնար Տապին, ինչպես հայտնի է, դիմել էր Ֆրանսիայի եւ Շվեյցարիայի 2 դատարանի, բողոքարկելով ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիայի որոշումը:

Փարիզի դատարանը հաշվելով, որ իրավասու չի քննարկել նման հարց, գործին ընթացք չտվեց, իսկ Բեռնի դատարանը, որտեղ գտնվում է նաեւ ՈՒԵՖԱ-ի շտաբ-բնակարանը, ժամանակավոր կասեցրեց որոշումը: Դա նշանակում էր, որ «Օլիմպիկը» ժամանակ շահելով կարող էր ներգրավվել մրցաշարին եւ օգտվելով առիթից Բեռնար Տապին անմիջապես իր թիմի երկրպագուներին հրավիրեց չեմպիոնների գավաթի «Օլիմպիկ»-ԱԷԿ (Հունաստան) 1-ին խաղին: Իր հերթին ՖԻՖԱ-ն զայրացած դիմեց Ֆրանսիայի ֆեդերացիային, զգուշացնելով, որ ըստ ՖԻՖԱ-ի կանոնադրության բոլոր ազգային ֆեդերացիաները վիճելի հարցերի դեպքում իրավունք չունեն դիմել դատարաններին եւ սպառնաց, որ եթե Տապին չհրաժարվի բողոքներից, ապա Ֆրանսիայի հավաքականն էլ կզրկվի աշխարհի առաջնությունից, որը խմբային մրցաշարի հերթական տուրում օրերս 2-0 հաշվով հաղթելով Ֆինլանդիայի հավաքականին, կարելի է ասել՝ գործնականում ապահովել է ԱՄՆ մեկնելու ուղեգիրը:

Ֆրանսիայի ֆեդերացիան անմիջապես շտապեց հայտարարել, որ «Օլիմպիկին» փոխարինում է «Մոնակո» թիմով, որը Ֆրանսիայի նախորդ առաջնությունում գրավել է 3-րդ տեղը: Եւ ահա «Մոնակոն», որի կազմում հանդես է գալիս նաեւ մեր հայրենակից Յուրի Ջորկաեֆը, չեմպիոնների գավաթի խաղարկության 1-ին խաղում սեփական հարկի տակ 1-0 հաշվով հաղթեց ԱԷԿ-ին:

Հաջող հանդես եկավ նաեւ չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունից զրկված մյուս թիմի՝ Թբիլիսիի «Դինամոյի» փոխարինողը՝ Հյուսիսային Իռլանդիայի «Լինֆիլդը», որը 1/16-րդ եզրափակիչ 1-ին խաղում 5-0 հաշվով հաղթեց Դանիայի չեմպիոնին՝ «Կոպենհագեն»-ի թիմին եւ հավանաբար ապահովեց 1/8-րդ եզրափակիչի ուղեգիրը: Հիշեցնենք, որ Թբիլիսիի «Դինամոն» 2 հանդիպումների արդյունքներով (2-1 եւ 1-1) հաղթել էր «Լինֆիլդին»: Նույն մրցաշարում հանդես եկող Մինսկի «Դինամոն» հյուրընկալվելով «Վերդերին» (Գերմանիա) զիջեց 2-5 հաշվով: ■

Կարճատեւ, բայց լիաբուռն պայքար

Կասպարով-Շորթ
5-րդ պարտիա
Նիմցովիչի պաշտպանություն

1.d4 Ձf6 2. c4 e6 3. Ձc3 Փb4 4. Թc2 d5 5. cd ed 6. Փg5 h6 7. Փh4 c5 8. dc g5 9. Փg3 Ձe4 10. e3 Թa5 11. Փe5 0-0 12. Փd3 Ձc6 13. Փ:e4 Ձ:e5 14. Փ:d5 Փg4 15. Ձf3 Փ:f3 16. Փ:f3 Ձ:f3+ 17. gf Նac8 18. 0-0, ոչ-ոփի:

Լոնդոնյան մրցախաղի 5-րդ պարտիան շատ կարճատեւ էր, բայց, ինչպես խաղատախտակի օգնությամբ կարող են համոզվել շախմատասերները, դա ոչ թե խաղաղ «գրոսմայստերական ոչ-ոքի» էր, այլ հաջորդությամբ ավարտված բուռն պայքար: Պատահական չէ, որ խաղի ավարտից հետո Կասպարովը կտրականապես հերքեց այն կարծիքը, որ ինքը մեծահոգաբար «խնայել է» մրցակցին՝ նրա աղետալի մեկնարկից հետո: «Պարզապես Շորթը այս անգամ սկզբնախաղային լավ նորույթ կիրառեց եւ միանգամից հավասարեցրեց դիրքը», նկատեց աշխարհի չեմպիոնը: Հաշիվը դարձավ 4:1: Գ. Հ.

Սանչեսը կրկին Իսպանիայում

Մեքսիկայի հավաքականի հանրահայտ հարձակվող Հուգո Սանչեսը, որը երկար տարիներ հաջողությամբ խաղում էր Մադրիդի «Ռեալում», իսկ վերջերս հանդես էր գալիս Մեքսիկայի «Ամերիկա» թիմում, 35 տարեկան հասակում կրկին վերադարձել է Իսպանիա եւ հանդես է գալիս առաջին դիվիզիոնի ներկայացուցիչ «Ռայո Վալյեկանո» թիմում: ■

Փոքրիկ ֆուտբոլիստը

Քեյն Ջեկսոն անունով հնգամյա մի երեխայի անգլիական պրոֆեսիոնալ մի քանի թիմեր առաջարկել են, որ 16 տարեկանը լրանալու դեպքում խաղա իրենց թիմում: Այդ բացառիկ երեխան ֆուտբոլի համար բնատուր լավ հատկանիշներ ունի: Թիմերից մեկը նույնիսկ նախապես փոքրիկի հորը առաջարկել է 10 հազար ֆունտ ստեռլինգ պայմանով, որ տղան 11 տարի հետո խաղա իրենց թիմում:

Բաժինը վարում է ԱՇԽԱՐՈՒՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ՓՈԽԱՐԿՄԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ
ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՌԵԳԻՈՆԱԼ ԿԵՆՏՐՈՆ

FINANCIAL COMPANY

SIGELLA

ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է

Ընկերության ֆինանսային բաժանմունքը սկսում է սննդամթերքի եւ էներգակիրների ներմուծման լայնածավալ ծրագիր՝

ՉՄԵՌ 93-94

Ընկերությունը առաջարկում է իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց պայմանագրեր կնքել ծրագրի համատեղ ֆինանսավորման վերաբերյալ, ինչպես նաեւ երաշխավորում է շահույթ հետեւյալ չափերով.

ժամկետները	ռուբլով	տարադրամով
3 ամիս	50%	———
6 ամիս	120%	25%
12 ամիս	350%	55%

Ընկերությունը բոլոր ավանդատուներին հնարավորություն է ընձեռում ապրանքների ձեռքբերում առավելապես ինքնարժեքով:
SIGELLA ընկերության ֆինանսային բաժանմունքը հայտարարում է
SIGELLA – ԲԱՆԿ
բաց տիպի բաժնետիրական ընկերության բաժնետոմսերի ինքնաշիտ բաժանորդագրության մասին: Ընդ որում տրվում է հնարավորություն բաժնետոմսեր ձեռք բերել անկանխիկ՝ խնայողական գրքույկներից եւ հաշվարկային հաշիվներից:

Մեկ բաժնետոմսի գինն է 10000 ռուբլի:
Դիվիդենտների վճարումը՝ կես տարին մեկ, կանխիկ դրամով:

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Պուշկինի փ. 3ա, (Ժուռնալիստների Տուն, II հարկ)
հեռախոս՝ 564757, ֆաքս՝ 562195

LES NOUVEAUX ESPACES
représenté à Yerevan par l'Agence
KAMAR

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՈՒՂԵՐԹ
ԵՐԵՎԱՆ-ՄԱՐՍԵԼ-ԵՐԵՎԱՆ

Սեպտեմբերի 21-ին, 28-ին եւ հոկտեմբերի 5-ին:
- Մատչելի գներ
- Բարձրակարգ սպասարկում
- 40 կգ ուղեբեռի անվճար փոխադրում

Երեւան, Արշակունյաց 2, 1103 Հեռ. 52.68.21, 53.86.84

КАПИТАЛИ ՇԱՀԱՎԵՏ ՆԵՐԴՐՈՒՄ

ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՇԱՀԱՎԵՏ ՆԵՐԴՐՈՒՄ
ԵՐԵՎԱՆԻ «ԱԴԱՄԱՆԴ» ԱՊՐԱՆՔԱ-ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՈՐՍԱՆ

հայտնում է հերթական աշնանային ներդրումների ընդունման մասին ֆոնդային շուկայի արժեթղթերով, հետեւյալ պայմաններով.

ՌՈՒԲԼՈՎ՝ 333 տոկոս տարեկան, ցանկացած ժամկետով, կամ 13 տոկոս ամսական շահաբաժնով եւ ցանկացած պահին գումարը հետ ստանալու պայմանով.
ՏԱՐԱԴՐԱՄՈՎ՝ առաջարկվում են արժեթղթեր՝ 6 կամ 3 ամիս մարման ժամկետով, տոկոսադրույքի տարեկան 80 տոկոս հաշվարկով (3 ամիս մարման ժամկետով արժեթղթերի վաճառքը կատարվում է սեպտեմբերի 20-ից 30-ը):

Ընդունվում են նաեւ ոչ կանխիկ ռուբլով ներդրումներ՝ թրաստային ղեկավարումով:
Բորսան հիշեցնում է նաեւ առուծախի իր միջնորդական ծառայությունների մասին.
- տարադրամի (պլովակյան կրոններ, ֆրանսիական ֆրանկներ, գերմանական մարկեր, վրացական կուպոններ, ամերիկյան դոլլարներ)
- շինանյութերի:

Հասցեն՝ Երիտասարդության պալատ, հեռ. 56-52-28, 56-48-83:
Մասնաճյուղերի հեռ. 52-09-87, 52-17-65, 56-49-94, 57-50-52:

KILIKIA
CONCERN

Իր ծրագրերի իրականացման համար «ԿԻԼԻԿԻԱ» կոնցեռնը շարունակում է ներգրավել փոխառու միջոցներ հետեւյալ պայմաններով:

ՌՈՒԲԼՈՎ
4 ամիս ժամկետով 68%
6 ամիս ժամկետով 120%
1 տարի ժամկետով 300%

ՏԱՐԱԴՐԱՄՈՎ (US $)
3 ամիս ժամկետով 15%
6 ամիս ժամկետով 30%
1 տարի ժամկետով 60%

ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԸ ՉԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՎՈՒՄ

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730, 732 սենյակ
Աշխատանքային ժամերը 10^00-ից 18^00-ը
Հանգստյան օրը կիրակի
Հեռախոսներ՝ 58-11-10, 59-43-70

ONAISIS CO. LTD
☎ 594-632

«ՕՆԱԻՍԻՍ» ֆիրման շարունակում է իր գովազդային գործունեությունը եւ ընդունում է ավանդներ հետեւյալ պայմաններով

1993 թ. թողարկման թղթադրամները ընդունվում են	1961-92 թթ. թողարկման թղթադրամները ընդունվում են
3 ամիս 65%	3 ամիս 60%
6 ամիս 160%	6 ամիս 150%
9 ամիս 280%	9 ամիս 240%
12 ամիս 520%	12 ամիս 500%

Նվազագույն գումարը 100 000 ռուբլի:

«Անի» հյուրանոց, 6-րդ հարկ, 632 սենյակ, 5-րդ հարկ, 508 սենյակ

ALEV company

«ԱԼԵՎ» ֆիրման ընդունում է բնակչությունից եւ հիմնարկներից ժողովրդական սպառման ապրանքներ, կենցաղային սարքեր, սնունդ, սիգարետներ կոմիսիոն հիմունքներով:

Հասցեն՝
Երեւան, «Էրեբունի» հյուրանոց, 448 սենյակ, հեռախոս 560570:
Զանգահարել ժամը 10-ից 18-ը:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին հաճելի եւ չնռնստ ճանապարհորդության հետեւյալ երթուղիներով:

ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով սեպտեմբերի 24-ին, հոկտեմբերի 2-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով սեպտեմբերի 24-ին եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ:

Ցանկացողները կարող են դիմել «Էրեբունի» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ 22, 27, 28 կամ զանգահարել 58.76.26, 56.06.35, 58.06.69, 58.63.91 հեռախոսահամարներով:

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 582863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ առաւտեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԼԱՐՅԱՆ

Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149 Տպաքանակ 38 000 Պատվեր 1598 Ստորագրված է տպագրության 17. 9. 1993